

LO PEDRÍS

92

juliol 2023

www.lopedris.cat Butlletí trimestral d'informació **VILAPLANA**

Edita: **Lo Pedrís**

Coordinació

Montse Ferré Mestre
Josep M. Garcia Abelló (Pitxi)
Josep Huguet Mendizàbal
Hilari Juanpere Aixalà
Jordi Mariné Juanpere
Pep Mestre Anguera
Magda Montlleó Llauredó
Núria Pujals Cabré
Roser Queralt Mestre
Mei Salvat Salvat
Dolors Sentís Sahun
Teresa Serra Ferré
Salvador Bota Mestre

Correcció

Antònia Farré Sanfeliu
Carme Maigí Canalda
Francesc Mariné Tost
Jordi Serra Ferré

Portada:

Jordi S. Benet

www.lopedris.cat

Imprimeix: **INDUGRAF OFFSET SA**

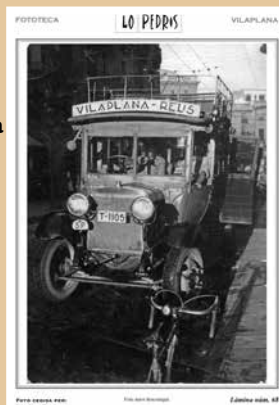
D.L. T-1553-2000

Tirada 500 exemplars / Preu: 3,00 €

Lo Pedrís és una publicació local que pretén dur la informació a tots els vilatans. Lo Pedrís no comparteix, necessàriament, totes les opinions que els col·laboradors manifesten en els seus articles.

Annex amb la revista:

LÀMINA
FOTOTECA
LO PEDRÍS
Núm. 68

EDITORIAL

■ *La Redacció*

Patrimoni

Paradoxalment, ara que tot és tan líquid i se'ns fon a les mans sense quasi ni adonar-nos-en, és quan més trobem a faltar l'aigua! I ens hem adonat que amb el nostre Patrimoni passa una cosa semblant. Si bé Vilaplana no pot presumir d'un ampli catàleg, sí que hem vist, darrerament, que hi ha gent que se'n preocupa cada vegada més i amb força èxit!, abans no es dissipava en el mapa de l'oblit!

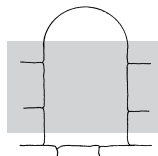
Però ens equivocariem si acabem veient en aquest afany de treball, un camí cap a una comercialització interessada o cap a una cessió gratuïta, a qualsevol preu, a alguna espècie d'invasió forana, sigui d'algun turista o d'altre foraster, com la que ens plantegen en la proposta del "camp de plaques"!

Com hem de veure aquest assalt al patrimoni? Com a propi? L'hem de defensar? Hem d'estimar-lo i hem d'esperar-ne alguna cosa?

El Patrimoni ens pertany en primera instància a nosaltres com a formants que som de l'arbre que ens ha donat vida i ens pertany el fet de poder gaudir-ne i compartir-ho. De les arrels d'aquest arbre, hem begut l'aigua que ens ha fet créixer, ens n'hem alimentat, però també n'hem de tenir cura i l'hem d'alimentar i protegir perquè pervisqui i en puguin gaudir, d'ara endavant, els nostres fills i les futures generacions.

Pensem-hi, doncs!!!

■ ■ ■

SUMARI

EDITORIAL	2
ENTREVISTEM a la Francesca Mestre Anguera	3-5
DE CINEMA: Estrelles fugaces (I)	6-7
LO PEDRÍS / AJUNTAMENT: Per Sant Jordi, llegim i cantem	7
LLENGUA: La mort secreta de les paraules / RUTES PER CAMINAR	8-9
MEMÒRIA HISTÒRICA: ...dels deportats de Vilaplana / A VEURE SI SAPS ON ÉS?	10-11
TERRITORI: La reacció de la por: Aturem el camp de plaques	12-13
AJUNTAMENT: Sant Isidre: Fira, Esmorzar, Processó / PULSÒMETRE	14-15
AJUNTAMENT: Tallers per aprendre a Llitar	16-17
AJUNTAMENT: Palmira Jaquetti i Isant (1895 -1963) / LO PEDRÍS PEL MÓN	18-19
RECUPEREM EL PATRIMONI: Visites al Campanar de Vilaplana	20-24
GENT GRAN: Hidratació en la vellesa: la clau d'or per a la salut i el benestar	25
MASOS I CASES DEL TERME DE LA MUSSARA: Cal Ferrer / Cal Gravat	26-27
RECORDS: Descendents del Mas de Cal Ferrer / CUINA TRADICIONAL	28-29
LA FRESCA: Un matí de pastura / ESCOLA: L'hort escolar	30-33
ESCOLA: Camp d'aprenentatge / Camions de la Bona Brossa / Cantània	34-37
LA CUINA DE CASA: Receptes d'estiu / PASSATEMPS: Paraulògic	38-39

Entrevistem a

Francesca Mestre Anguera

(54 anys, infermera)

Pep Mestre Anguera

"Al començament recordo que no volia anar a Urgències: em feia por! No em veia preparada per fer totes les feines. Ho veia una cosa molt difícil, molt complicada, de no saber com ho havia de fer o com ho havia de plantejar. (...) Hi ha dies que treballa molt, altres no tant, però poder ajudar algú, més o menys crític, i evitar que pateixi o ajudar que mori dignament... és el que fa que m'agradi continuar!"

Com se't va acudir de fer d'infermera?

A mi m'encantava estudiar, treia molt bones notes i m'agradaven moltíssim les Matemàtiques i la Física. Tenia molt clar que volia fer o Exactes o Física, però tenir un fill amb 17 anys em va fer replantejar tot una mica... "I ara, què foto?" I vaig pensar que era millor fer alguna carrera curta, bàsicament perquè no tardés massa a guanyar calers, i que no hagués de marxar lluny a estudiar-ho. Resultat: Infermeria!

Això queda fatal, mirat així en el temps! La gent pot pensar que és més una carrera vocacional... Jo crec que no n'és pas de vocacional. Jo, de petita volia ser Bombera i Astronauta! Imagina't!

ABRIL 2023

Sempre he estudiat becada i això m'ha ajudat molt a tenir uns bons estudis.

Comences Infermeria i què t'hi trobes?

A primer vaig *disfrutar* molt amb la Bioestadística i la Biologia, però com que a mi m'agradava estudiar, ho troba-

va tot interessant, fins i tot l'Anatomia... La carrera és molt pràctica i a casa som tots gent molt expressiva i que ens agrada explicar coses, tot i que també hi ha molta teòrica... Hi ha la Teoria del Cuidar i la Psicologia del Cuidar... Tot plegat per mi va ser bastant fàcil, es tracta d'estudiar i ja està. Però és eminentment molt pràctica.

Em va tocar anar a Tortosa a fer les pràctiques, en un geriàtric. Vam aprendre les cures per cobrir les necessitats bàsiques i em va agradar, des del principi. A casa sempre havíem viscut amb la nostra gent gran i vaig veure com els van cuidar i ni a mi, ni a les meves germanes no ens va venir mai de nou.

Potser ja portaves el cuquet una mica a dins...

(*s'emociona*) Mira! Ara m'has fet pensar en la *iaia* i el seu record m'ha fet emocionar... És curiós, quan treballa estic tan posada en la feina que difícilment em venç cap sensació que em pugui alterar. En canvi, quan soc a casa o en un entorn més familiar, em surt de fer el dol que no he fet en el dia a dia

ENTREVISTA

laboral. És molt de casa meva, això! En un enterrament no puc llegir un text dedicat o cantar!

I potser series capaç de cantar, fent un servei, amb el SEM...

Sí, i mira que no he cantat vegades! Una vegada estàvem atenent una senyora gran que estava tan cagada de por, que estant a la llitera mentre la intentàvem treure de casa, ens va dir: "Ay! A ver si me vais a tirar!" I jo li vaig dir: "No, mujer, que usted es como la Dolorosa, va en el Paso. Antes de tirarla a usted, se caen todos los costaleros!" i un dels nois va començar a imitar el so dels timbals i jo, al davant, em vaig arriar a cantar una saeta! I la senyora, tranquil·la!

I arriba un moment que deus dir "Ep, que això m'agrada!"

La veritat és que no hi he pensat mai! Potser devia ser al geriàtric de Tortosa... De fet, quan vaig fer Anatomia Patològica vaig veure que allò m'encantava! Vam tenir un patòleg boníssim, que ara és una eminència, que ens feia unes classes que em van engrescar molt. Era Anatomia en directe! Em picava més la curiositat de veure com era un cos per dins que no pas l'angúnia que pogués fer... Després, ja amb les pràctiques de Trauma, va ser la cirereta. Va ser una època molt divertida!

I l'Especialitat?

No la tries a la carrera. Amb el pas dels cursos, vas veient el ventall que tens disponible. Aleshores el SEM no feia emergències, només trasllats. I mentrestant, jo pensava que havia de treballar i guanyar diners! El que tenia clar era que no volia ser a Pediatria: haver de col·laborar amb la majoria dels pares és bastant difícil. Alguns són, fins i tot "impresentables"! Prefereixo ser 40 dies a Urgències, que 1 dia a una classe!

Primer vaig començar a Cirurgia, després em van posar a Ginecologia, que no em va acabar d'agradar. Oncologia em va agradar molt! Vaig descobrir que era un lloc on les infermeres són molt importants. I treballar de nits, m'encantava, perquè el rol autònom d'infermera m'agrada molt i el pacient necessita molt aquesta ajuda. Però vaig demanar de sortir-ne, perquè és un lloc de feina que cansa molt emocionalment.

Fins que arribes a urgències...

Al començament recordo que no volia anar a urgències: em feia por! No em veia preparada per fer totes les feines. Ho veia una cosa molt difícil, molt complicada, de no saber com ho havia de fer o com ho havia de plantejar... Més tard vaig ocupar una plaça de reforç de tot l'hospital, com de comodí, en horari nocturn. Jo arribava i preguntava on havia d'anar. Ho vaig fer 8 anys, habitualment acabava a urgències, a l'UCI a llocs una mica més crítics... Aquí va ser on em va picar el cuquet... Finalment, em vaig quedar definitivament a Urgències.

Paral·lelament, l'any 1999 vaig entrar al SEM a l'Ambulància Medicalitzada de Reus, que feia els trasllats de malalts crítics entre hospitals. Però fins al 2006, que no hi va haver la Reestructuració de les Emergències a Catalunya, no vaig començar a combinar els trasllats entre l'hospital i l'assistència a les emergències a la via pública. Finalment, el 2018, vaig aconseguir la plaça a Cambrils i vaig estar a una unitat on només anem un TES (Tècnic en emergències sanitàries) i jo, en una "Ambulància Intermedica".

A Urgències de l'Hospital, la meva tasca és, molt habitualment, el triatge. Hi ha dies que treballo molt, altres no tant, però poder ajudar algú, més o menys crític, i evitar que pateixi o ajudar que mori dignament... és el que fa

que m'agradi continuar! I a la meva feina, quasi cada dia fas alguna cosa així.

Però també feies altres coses, a més de la carrera, no?

I tant, també estudiava música; piano, guitarra i solfeig. La mare m'apuntava a tot. Jo era com una moto i, suposo que m'havia d'ocupar fent coses, per cansar-me. Molts dies arribava tardíssim a casa. Fins i tot em va dir si volia fer ballet (li vaig dir que no!), natació o atletisme. Però la música em va agradar molt. A casa, amb els pares, recordo que sempre es va escoltar música. Vaig començar com a extraescolar i ho vaig fer durant 8 anys! Ara toco quan em ve de gust. Fins que vam fer l'acompanyament dels gegants del poble (em sembla que ens va enredar el Jordi Mateu!) amb els Titius (amb el Jordi, la Tat, l'Uri i el Jordi Mateu). Jo tocava la caixa. Vam assajar molt, amb un professor de Reus, i vam arribar a fer-ho força bé! Fèiem balls de gralles i fins i tot vam anar a Estrasburg. Teníem moltíssim repertori.

I, enmig de tot això que ens expliques, de sobte "caus" a l'aigua!

No ho sé. A mi l'aigua sempre m'ha agradat molt! Tota la vida he nedat. La sorra no m'agradava gaire, però quan agafava les ulleres i el tub canviava tot. Amb el pare anàvem a nedar molt cap dins del mar i amb el Jordi, també ens ha agradat molt (a ell sempre li agradava capbussar-se i de jove net va agafar algun pop...). Quan teníem 40 anys, de sobte, el Jordi em va dir que una companya seva anava a Austràlia i com que volia veure la barrera de corall va fer un curs de busseig.

En aquell moment em va semblar com molt llunyà, no em veia capaç. Però quan em va explicar com era aquella noia, que era de complexió normal i no era pas una gran atleta, em va picar la curiositat i ens vam animar a provar-ho! I és una droga! El primer dia quasi que

Genís Torres Aymamí, S.L.

CONSTRUCCIONS I OBRES

Carrer Major, 60
Tel. 977 81 51 29
43380 VILAPLANA

Pg La Mussara, 1
VILAPLANA

**PINTURA
DECORATIVA**
Josep M. Garcia

619 233 190
977 815 078
pitxi@lopedris.cat

em moro de por! De respirar amb l'ampolla: el cervell em deia que no podia ser! Vaig estar 2 sessions intentant-ho. Però fins que no ho vaig poder controlar, fent els exercicis, vaig estar quasi un any!

Un any per aprendre la tècnica del busseig! Déu-n'hi-do!

És un curs que es pot treure en 6 caps de setmana. Fins que vaig fer la meua primera immersió fonda en aigües obertes, a 18 mestres, per a obtenir el títol bàsic. El meu instructor em va dir "Tu baixa i espera't a baix" però va tardar molt amb un altre i em vaig posar a cantar i em vaig quedar tan flipada que em vaig dir "això és el que m'agrada!" I no vam fer-ne un, sinó tots els cursets de busseig. Ara tenim fins i tot el de Rescatadors Aquàtics! Per si un cas! Et sents molt més segur!

I què hi veieu allà baix?

Ah... Moltes coses! Ara viatgem per tot el món per bussejar! Menys balenes, marlins, manatís... hem vist quasi de tot! Taurons, peixos de tots els colors, peixos-lloro geperuts fent la fresa, a les 4 de la matinada; al Mar Roig, al Carib, a les Illes Canàries, a Indonèsia, a Mèxic (al Pacífic i a l'Atlàntic), a les Maldives. Des que tenim els títols, viatgem dos cops a l'any, només per bussejar. Comences anant a la Costa Brava, Còr-

Fa una mica d'enveja quan t'expliquen viatges pel món, i més quan és a aquells llocs que saps que només veuràs en documentals de la segona cadena! La Cesca ha trobat el complement vital d'una feina que a molts ens costa d'entendre, no tant per necessària com per (potser) una mica complexa. El dia a dia d'infermera d'urgències li suposa, certament, un desgast que acaba superant amb altes dosis de professionalitat i amor a la feina que fa. Si la llavor de tot plegat potser l'hem de buscar en aquelles experiències viscudes de petita a casa, el destí ella l'ha trobat en les escapades cap als abismes marins, a la recerca de taurons.

sega, Sardenya, Sicília i acabes anant per tot el món. En aquests viatges fas vida a bord d'un vaixell, no pares a terra, només menges, beus i busseges, 3 o 4 vegades al dia. I, així, ja portem unes 500 immersions!

I què us falta per veure?

Ui, tot el món! No me l'acabaré! A veure, els taurons a mi m'encanten, són hipnòtics. El primer tauró que vaig veure, que va ser al Mar Roig, em vaig cagar a les calces! Era un de puntes

blanques (que no és molt perillós) i la veritat és que el vaig veure bastant lluny. Era a més de 10 metres de mi, però vaig agafar el Jordi de la mà, tan fort, que em va haver de calmar i, ja més tranquil·la, vam veure com s'acostava i passava per davant nostre. La imatge em va resultar tan xula que cada vegada que en veig un, m'hi vaig acostant a poc a poc, cada vegada més! Una altra cosa que també val molt la pena és veure vaixells o avions enfonsats. N'hi ha tants per tot el món i de tantes mides i formes que quan nedes per dins i descobreixes els seus secrets, sempre acaba sent una experiència meravellosa.

Tresors no n'hem trobat, encara, perquè ja estan tots buscats!

Quin consell donaries a qui vulgui iniciar-se en el busseig?

Doncs, que si volen fer un bateig de busseig, el facin amb un professional de molta confiança i que sigui adequat per a cada persona, que mirin molts documentals, que si finalment fan cursos, no pensin a fer viatges de busseig fins que tinguin molta més experiència (perquè et perds moltes coses) i que pensin que *lo xulo*, no només és al fons...

Mercedes-Benz

The best or nothing.

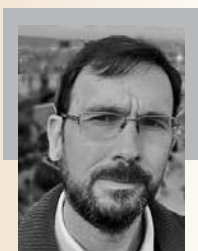
AUTOLICA

Concessionari Oficial Mercedes-Benz

Nacional 340, km 248, TARRAGONA. Tel.: 97 755 42 86. Pol. Ind. Estació de Mercaderies, Parcel·la 1, L'ALDEA. Tel.: 97 745 18 38.

Recasens i Mercadé 13, Pol. Agro-Reus, REUS. Tel.: 97 732 60 20.

info@autolicatarragona.es. www.tarragonaautolica.mercedes-benz.es

Estrelles fugaces

(I)

■ *Joan M. Rovira Rojals*

Fama, fortuna, luxe i tot allò que la majoria dels mortals podem envejar, és el que ens ve al cap quan pensem en els actors i actrius de Hollywood.

Sembla una vida de somni, però molts cops ens oblidem que aquests són només una minoria dins del col·lectiu i, fins i tot aquests, no es deslliuren de les adversitats de la vida, molts cops sobrevingudes pel mateix ofici i el seu entorn. Avui parlarem d'actors que malauradament ens van deixar massa aviat, veient interrompuda la seva carrera i deixarem les actrius per la pròxima ocasió. Comencem.

Malgrat tots els anys que ja han passat des de la seva mort, un dels primers noms que sempre apareixen en un llistat com aquest és el de James Dean. La seva carrera cinematogràfica es limita a tres llargmetratges i només amb aquestes intervencions ha passat a ser llegenda. Una icona de tota una generació nord-americana, aquell adolescent desil·lusionat amb tot i tothom que va interpretar a **Rebel sense Causa**

(1955) i que fins a cert punt pot valer per a les generacions presents.

Un accident de trànsit se'l va emportar amb només 24 anys i tota una vida pel davant, després d'una infància gens fàcil, marcada per la pèrdua de la seva mare i amb l'ombra d'haver patit abusos infantils, segons la seva amiga Elisabeth Taylor. Amb ella va rodar **Ge-gant** (1956) i amb **A l'est de l'Edèn** (1955), es completa la seva filmografia.

El seu paper en l'imaginari col·lectiu és important i ho demostra que recentment, igual que en altres casos, s'ha parlat de "ressuscitar-lo". M'explicaré. Les noves tecnologies permeten que els actors desapareguts tornin a les pantalles, fet que obre no pocs debats ètics. Què en pensem? És correcte que un actor ja desaparegut el facin reaparèixer de nou per protagonitzar noves pel·lícules?

No és nou. Per exemple, a la recent **The Flash** (2022) podem veure un altre actor icònic que ens va deixar fa uns anys. És Christopher Reeve, el **Superman** (1978) més reconegut sense dubte i un nou exemple per aquest llistat. En aquest cas, la producció ho argumenta dient que es tracta d'un homenatge. És una aparició de pocs segons i realment emotiva pels seguidors del cinema de superherois. Però caldria anar més enllà? El futur i les noves tecnologies faran, sens dubte, que el debat continuï.

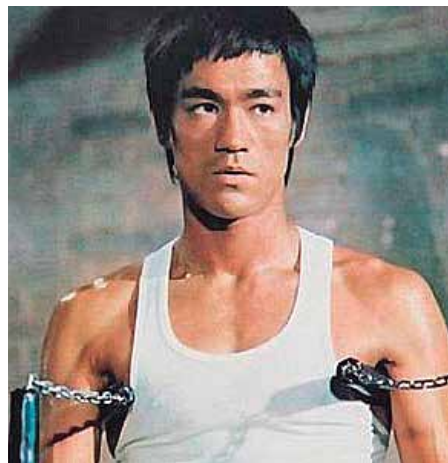
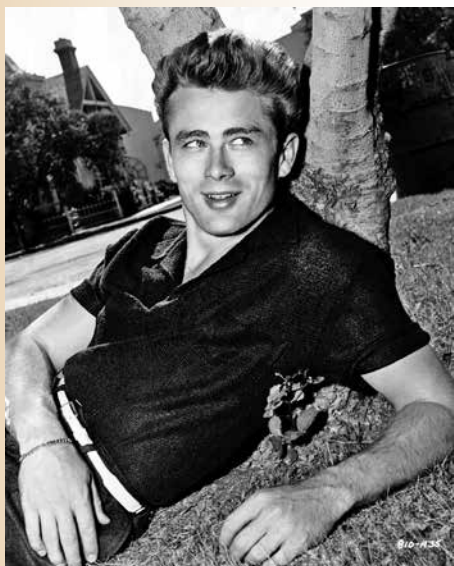
Centrant-nos en Reeve, la seva carrera fou més llarga que en el cas d'en Dean i sense dubte la seva fama li prové del paper de l'home d'acer. Activista de diverses causes socials, va tenir la mala sort de patir un accident d'equitació el 1995 que el va deixar totalment immobilitzat i la seva salut es va deteriorar, morint 9 anys després, amb 52 anys. Durant aquest període fou tot un exemple, col·laborant amb diverses causes

socials, especialment les relacionades amb la medicina i amb la seva lesió.

També entra en el terreny de les hipòtesis com hagués evolucionat la carrera del mite de les arts marcial, Bruce Lee. Només tenia 32 anys quan va patir un edema cerebral que no va poder superar, tot i que existeixen moltes teories conspiranoiques sobre la seva mort, relacionades amb el fet d'ensenyar a occident les tècniques marcial secretes.

Va protagonitzar sis pel·lícules, a banda de diverses intervencions a la televisió, però la seva petjada fou clara, fins al punt de fer aparèixer el fenomen de la Bruce-explotació. Consisteix a imitar els trets més característics de l'actor en produccions normalment de baixa qualitat, però prou atractives pels amants de les arts marcial. En aquest cas, us recomano el biopic de la seva

vida **Dragó: la història de Bruce Lee** (1993), on es representen els seus clarsobscurs sense oblidar-se del misticisme i la llegenda. Per cert, el seu fill Brandon Lee també va tenir un final prematur quan va morir durant el rodatge d'una pel·lícula per un tret accidental.

Acabarem aquest repàs amb la pèrdua de l'actor Heath Ledger. L'australià va morir amb 28 anys, sembla que pel consum accidental de diversos medicaments que es prenia a causa del seu persistent insomni.

En el seu moment, fou una notícia d'abast mundial, ja que coincidia amb l'estrena del seu paper més recordat, el Joker de la cinta **The Dark Knight** (2008), una interpretació aplaudida per crítica i públic i que li va valer un Òscar pòstum. Una llàstima perquè arribava a l'època de maduresa un actor amb molt de talent que deixava els insubstancials papers adolescents necessaris per construir-se un currículum per centrar-se en d'altres més dramàtics com el que havia realitzat a la també ben valorada **Brokeback Mountain** (2005).

En fi, quatre exemples d'estrelles que, tot i que fugaces, continuen brillant gràcies a la immortalitat del cinema.

L'Esparver
Restaurant

C. de l'Era 14 - VILAPLANA
Tel. 977 815 223 - 655 834 157
www.esparver.com
f /EsparverRestaurant

Per Sant Jordi, llegim i cantem

■ *Pep Mestre Anguera*

La proposta d'aquest darrer Sant Jordi, promoguda des de Lo Pedrís, pretenia provocar la col·laboració del públic assistent. Els rapsodes ens van llegir lletres de cançons prou conegudes per la majoria que ens vam reunir a la plaça de la barana de la Riba i, a continuació, es van proposar les solucions de continuïtat, entre lectura i lectura, amb l'audició d'extractes de cadascuna.

El joc estava servit! A poc a poc vam anar comprovant com els presents anaven participant de la vetllada, mirant de descobrir quina cançó era, a més dels comentaris que els suggeria cada lectura o descobrint en aquella cançó, que havien cantat o ballat mil i una vegades, alguna cosa que no es podien ni imaginar...

És cert que hauríem d'haver deixat que la música sonés una estona més entre lectura i lectura, però tot plegat va ser divertit i intens. I nosaltres també vam disfrutar molt. I això ens anima, en desmesura, a tornar a repetir l'any que ve amb una fórmula semblant, o no! Ja ho veurem!

Volem agrair de nou la col·laboració de l'Ajuntament. Sense ells i els mitjans que habitualment ens proporcionen l'engranatge segur que no hauria pogut funcionar com ho va fer. Per altra banda, volem agrair una vegada més la participació de l'equip de rapsodes de Vilaplana: ja no se m'acuden més paraules per valorar la seva implicació i aportació en el projecte.

Finalment, necessitem fer una especial menció al treball dels més joves: la Paula, la Laia, el Jofre i la Berta. Sense ells, l'espectacle hauria esdevingut, indefectiblement, coix.

Visca Sant Jordi!
Visca els Llibres!
Visca la Cultura!

Isabel Salvat Salvat

En aquest número em permetreu que faci una francesilla(1), perquè no em puc desempallegar del *alego*, que ens va portar al *sisques* del número anterior. *Alego* formava part del títol del meu treball(2), que derivava d'una dita de l'àvia Maria Ferrera de com relacionar-se amb els homes:

*Si me quieres dime sí;
si no, desenganya'm alego,
que no soc cap càntir d'aigua
per a deixar-me al sereno*

Com podeu veure, la dita en qüestió és una barreja de català i castellà, i la rima la fan dues paraules mitgeres: el benivolgut *alego* i el castellanisme *al sereno*(3). Es veu que en la literatura catalana, especialment en la popular, aquesta barreja és freqüent, amb intenció d'excitar la comicitat. De fet, mentre feia el treball en vaig trobar de semblants, algunes ben curioses, com una que em va explicar la Carmeta Pistol, que segon ella era la manera de comprometre un

- 1.- Francesilla és un castellanisme, ja que a totes totes deriva del castellà, però és una paraula normativa, recollida pel DIEC amb dues accepcions: 1) Planta ranunculàcia amb flors molt boniques, com les que podeu veure a la imatge que acompanya el text (doble francesilla!). 2) Acció fora de l'acostumat i que implica certa despesa. Amb aquest sentit s'utilitza a Vilaplana, tot i que possiblement les generacions més joves no la coneixin.
- 2.- Si me quieres dime sí, si no, desenganya'm alego: castellanismes lèxics a la parla de Vilaplana.
- 3.- Al sereno és recollit al diccionari de la Real Academia Española amb el significat de *la intemperie de la noche*, és a dir, amb el significat que té a la dita; en català s'hauria de dir *a la serena*, però es perdria la rima.

La mort secreta de les paraules

Si me quieres dime sí

ball a Alforja: «—Jo l'embronc(4)/—Jo li quedo embrocada/ Por primera vez/ I per segona vegada.»

També em va explicar que a Vilaplana, cap els anys 40, s'hi va establir una família d'origen barceloní. Tenien una nena i volien que tothom li parlés en castellà. No ho varen aconseguir. La figura del cataloparlant que vol passar-se al castellà devia semblar ben ridícula i ser motiu de bromes. En referència a aquest fet em va explicar la següent història:

- 4.- Embrocar es recollit al DCVB amb el mateix significat que deia la Carmeta: Citar i comprometre per a fer una cosa; especialment, comprometre per a ballar: «—Jo t'embroco.—Per embrocar estic; quedo pos embrocada| p'a dematí i p'a de vesprada». Ara bé, no recull que es digui així al Camp de Tarragona, potser la Carmeta va recollir un us individual, ja que va comentar que venia d'un home «molt xocant, que sempre es pensava coses estranyes».

“Diu que una vegada hi havia un noi delirós d'aprendre castellà que se'n va anar als castellans a fer la mili. Quan va tornar es va posar malalt i la seva mare va avisar el metge, dient-li que, sobretot, li parles en castellà: —Donde le duele?— Mérdico, si le pongo desir; en el caparro, en el panxarro, i en todo el mundo entero”

Pel que fa al «Si me quieres, dime sí» de la meua àvia, el professor Josep Mª Pujol i Sanmartín em va fer veure que la part castellana és citació d'un principi de cobla amorosa tradicional. A Jaén canten: *Si me quieres dime sí/ y si no, dame veneno/ me acabarás de matar/ pero olvidarte no puedo*. També hi ha un verset que es repeteix en diferents còpies i jotes que se li assembla molt:

*Si me quieres dímelo,
y si no, di que me vaya.
No me tengas al sereno,
que no soy cántaro de agua.*

Serveixi la francesilla per agrair la generositat de la Carmeta Pistol, que em va regalar tota una tarda plena de paraules i anècdotes i l'amabilitat del Josep Mª Pujol. En record i memòria de l'àvia Maria.

■ *Ester Borràs Giol*

El Catllaràs és un petit massís prepirinenc situat a la comarca del Berguedà. La roca calcària, combinada amb boscos i prats humits, ofereix un ventall de flora especialment interessant. Precisament per això, el 10 de juny d'enguany hi van inaugurar una ruta botànica.

L'itinerari és força ombrívol, ja que passa per fageda, boscos de pi roig, alguna roureda i també a la vora d'exemplars de pi negre.

Sortim del Santuari de Falgars, a on s'arriba des de La Pobla de Lillet per una pista encimentada. Anem en direcció al "Xalet" i al "Mirador" fins a trobar un sender a mà dreta marcat amb les franques blanques i grogues del PR-C 11. Ens enfilem sender amunt.

Arribem a una pista i al Mas de Vallfogona, continuem seguint les marques de PR, que anirà retallant pel mig del bosc. Passarem a la vora d'un parell de boques de l'antiga mina que hi va haver el segle passat.

Arribem a l'anomenat Prat Gespador, una zona plana i humida on, segurament, ens entretindrem una bona estona observant algunes de les plantes i flors que hi surten.

Seguim per pista cap a la Devesa Jussana, un altre punt clau del Sender botànic. Aquí haurem abandonat el PR, per seguir per la pista, tot i que el recuperarem més endavant.

A la Devesa Jussana és on, dependent de l'època que s'hi vagi, podem trobar orquídiades difícils de veure al nostre entorn i, fins i tot, flor de neu. Així, doncs, passarem per aquest lloc tan especial curiosament, sense sortir del sender.

Arribarem a un altre punt emblemàtic del Catllaràs, l'anomenat Joc de

Pilota. Es tracta d'una altra devesa, on segons sembla, jugaven a pilota els enginyers que s'encarregaven de la mina; els mateixos que vivien al xalet del Catllaràs, un refugi d'aire modernista que està restaurat de no fa gaire temps.

Si tenim ganes de fer un cim, aquest també és el lloc. Des d'aquí podem enfilarnos a la Roca del Joc, tot grimpant i ajudant-nos d'un tros de corda que hi ha al capdamunt. Cal no tenir vertigen.

Al Joc de Pilota també hi ha un pal indicador. Seguim en direcció al Coll d'Ardericó per una pista desdibuixada.

Arribem a un punt amb bones vistes de la vall d'Ardericó i, en un tomb ben marcat, deixem la pista per seguir un camí cap a la dreta (hi ha una fita). Arribem a un collet i baixem. Després d'agafar una pista de desembosc cap a l'esquerra, tornarem a recuperar el PR.

Arribem al Pla de Catllaràs i el Roc de Catllaràs, un altre lloc emblemàtic del massís, i ens dirigim cap al punt més alt del nostre itinerari, situat al coll de la Creu del Catllaràs. Aquí hi veurem car-

tells informatius sobre la presència del gall fer.

A partir d'aquí la resta de l'itinerari ja és tot baixada fins al Santuari de Falgars, seguint les marques de PR que van retallant la pista.

El recorregut del Sender botànic del Catllaràs no arriba als 12 km, però a causa dels puja i baixa té un desnivell acumulat significatiu (610 m). També hi ha l'opció d'allargar-la anant fins al Mirador del Roc de la Lluna i el xalet del Catllaràs.

■ ■ ■

A propòsit dels deportats de Vilaplana

Jordi S. Benet

Fa unes setmanes vaig publicar a Lo Pedrís un article anomenat "Feixisme mai més!" Tractava dels vilaplanencs que foren deportats als camps nazis, on van ser assassinats. Parlava de Joan Llorens Tost i Vicens Roig Balcells, tots dos residents a Vilaplana quan van ser deportats i d'en Marcel·lí Estivill Robert, al que li atribuïa erròniament un veïnatge a la Mussara. Doncs bé, la Lourdes Vall Estivill (neboda del Marcel·lí o Marcelino, com li diu ella) em va demanar que puntualitzés que el Marcel·lí va néixer al Mas de l'Esquerrer, terme municipal d'Arbolí, però de ben petit va baixar a viure a Vilaplana, a la casa familiar que en deien també Ca l'Esquerrer, actualment al carrer Dr. Fleming.

El que va començar com un aclariment, es va convertir en una agradable conversa amb la Lourdes per evocar la història del Marcel·lí i el seu trist periple, fins a desembocar en el fatal desenllaç a Gussen (Mathausen) Àustria. Aquesta narració no té la pretensió de ser res més que el recull d'una conversa amb la Lourdes, així com fer una remembrança del seu tiet Marcel·lí i que se'l consideri dins el grup de vilaplanencs que van patir la persecució del feixisme.

Quedo amb la Lourdes a casa seva, una tarda calorosa de juny. Ens acoma-

Marcel·lí Estivill (esquerre) i el seu germà, Joan (dreta).
Ambdós víctimes de les guerres.

nya la Sílvia, la seva neta.

Per començar em diu:

— No sé si en trauràs massa cosa, no en tinc gaire d'informació. Abans era molt diferent d'ara, hi havia molta por a parlar del que va passar a la guerra o dels que van desaparèixer o els van matar com al tiet. Era tabú, a casa no se'n parlava mai, obertament.

— Lourdes, parla'm un mica del teu oncle Marcel·lí, on va néixer...

— El tiet Marcelino va néixer al Mas de l'Esquerrer, que era terme municipal d'Arbolí (d'aquí el malentès). Estava situat just a sota del campament

militar dels Castillejos, on després van fer un camp de tir. El 1914 deixen el mas i s'instal·len a Vilaplana, a Ca l'Esquerrer, a l'actual carrer Doctor Fleming n. 1, que abans era el carrer del Doctor Mallafré.

— I la família?

— Els seus pares, els meus padrins, venien d'Arbolí. Van tenir cinc fills, La Rosita, la germana gran, que va morir molt jove amb quinze anys, el Joan que va morir a la guerra civil, el Marcel·lí, que com ja sabem va ser assassinat a Gussen, la Leonor (la meva mare) i L'Aniceto, el més petit.

VIALMA SAT

Esclofolladora
d'avellanes

Jaume Salvat Salvat
C. Major, 14
43380 VILAPLANA
Tel. 977 81 50 13
c.e: salsa@maptel.es

**FERRO
ALUMINI
INOX**

Tels: 977 76 82 68 - 670 45 59 04

— **Tinc entès que va quedar coix de molt jove. Com va anar això?**

— Doncs mira, quan tenia quinze anys, va agafar una malaltia a les cames que li va provocar la coixesa. Aquest problema li impedia anar a treballar al camp. Van anar a veure al Dr. Mallastré, que llavors estíuejava al poble, i li va recomanar que havia de fer banys de sol, aigua salada i repòs. Explicaven que es passava l'hivern al terrat de casa prenent el sol i fent estris de pedra, com un morter, que encara conservo. Hi tenia molta traça, treballant la pedra.

— **Va marxar primer a la guerra civil? Com pot ser que sent coix com era, se n'anés a la guerra?**

— No sé del cert si hi va ser a la Guerra Civil o si va marxar directament a França, on el van agafar. Poc després, va ingressar, primer a Auschwitz, el 8 de setembre de 1940, i posteriorment al camp de Gussen (Mathausen), a Àustria, el 17 de febrer de 1941. Tot això ho sabem perquè, quan jo era molt jove, setze o disset anys, després que ell fos assassinat el 12 de setembre de 1941, devia ser l'any 1958 que vam rebre una carta escrita en alemany que ens explicava quan i com va morir el tiet al camp.

Et pots imaginar l'impacte que això va suposar per a tota la família?

Quatre o cinc anys després, encara vam rebre alguna carta més, aquest cop en anglès de part del govern alemany, que pretenia ser una disculpa per tot el que li van fer.

Em mostra amb un punt d'orgull un exemplar del llibre de la Montserrat Roig, "Els Catalans als Camps Nazis", on hi figuren les dates que el seu oncle Marcel·lí va ingressar als camps.

— **Què en sabeu de la seva vida després de marxar de Vilaplana?**

— La mare sempre em deia que ell va marxar dels darrers, creiem que cap a finals del 1938, a punt d'acabar-se la guerra Civil. Sabem que es va dedicar a tallar noguers per a fer culates de fusells, creiem que per l'exèrcit republicà, abans no marxés definitivament a França. També sabem que va treballar a la tristament famosa pedrera de Mathausen, mentre va ser a Gussen (Mathausen).

— **Quin impacte creus que va tenir per la teva família la dissort del teu oncle?**

— Molt gran! Durant molt de temps, els padrins no es van voler mou-

re de casa per si arribava el Marcel·lí. Tingueu en compte que a la nostra família vam perdre uns quants membres, el Joan (germà del Marcel·lí) que va morir al front i no sabem on és enterrat, i l'Aniceto, que va anar a la guerra civil, però per sort va poder tornar. També per la banda del padrí, va morir un germà seu a un hospital de Santander. No se sap ben bé de quina causa. Molt temps després, amb la mare molt afectada de demència, encara li deia al Manolo, el meu home: "si no fos per aquell camí d'alzines, m'hi podries acompanyar" (referint-se al mas de l'Esquerrer, sota el campament de Castillejos entre Arbolí i la Mussara).

La Lourdes no pot evitar que se li entelin els ulls, tot recordant aquestes històries.

Valgui aquest modest escrit per honorar la memòria de tots aquells que van lluitar per les llibertats dels pobles, no sol les del nostre, sinó la de tots els pobles que han patit la xacra del feixisme.

Per tots els Marcel·lins i per totes les Lourdes!

Que entre tots fem tot lo possible per tal que no ho oblidem mai!

■ ■ ■

A veure si saps on és?

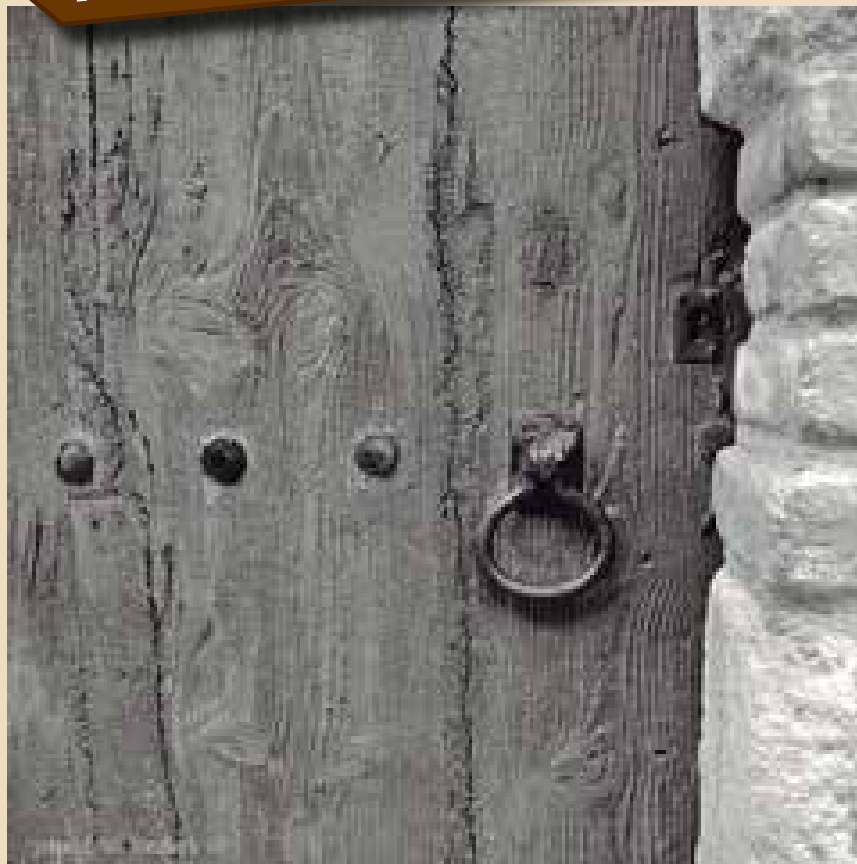

Foto de Jordi S. Benet

A **Lo Pedrís** núm. 91, va sortir el pany de la porta del número 9 del Carrer Àngel Guimerà.

Era la porta de "La Tartrana, casa rural", també anomenada antigament com a cal Munter. El vau reconèixer?

A **Lo Pedrís**, núm. 92, tornem a posar el detall d'una altra porta del poble.

A veure si sabreu quina porta és i en quin carrer es troba.

Al poble, tenim elements especials, que tenen valor i història. És important que els reconeguem, que els valorem i que sapiguem on són.

Jordi Cardona Miracle

Fa temps un vellet entranyable que vivia atrinxerat en una vall que volien inundar per a fer una resclosa per generar energia hidroelèctrica, defensor d'un trosset petit d'aquesta vall del sud de la Patagonia argentina, em va dir una frase que se'm va quedar gravada amb sang a la memòria: "quan defenses un territori, l'única lluita que s'acaba és la que es perd, perquè el poderós mai deixarà de veure-hi una magnífica inversió en comptes d'un paratge extraordinari".

El passat 19 de maig de 2023 es va publicar al DOGC la notícia que es volia fer una planta solar fotovoltaica a la partida de Campdevaques en una finca agrícola al terme municipal de l'Aleixar, a 400 m del nostre poble, Vilaplana, amb poc més de 4.000 panells fotovoltaics ocupant 3,9 ha d'una finca de més de 5 ha.

Aquell divendres ens va saltar l'alarma: "Què significava tot això?" "On ens podíem informar?" "Càlia fer-hi alguna cosa?" "Però, què s'hi podia fer?" "Quant de temps teníem per reaccionar?" "Els ajuntaments en sabien res?" "Qui hi ha al darrere de tot això?" "La gent del poble què hi podem dir?"

15 dies. Començaven aquests meravellosos i fatídics 15 dies hàbils per poder presentar al·legacions al projecte, directament a la Generalitat de Catalunya.

Fa molts anys que defensem les energies renovables, sí. Fa molt de temps que ens enfrontem al repte de reduir les emissions d'efecte hivernacle, sí. Haver-te de veure ara convencent als teus veïns que la implantació, per part de capital inversor estranger, de parcs solars al costat de casa per

vendre "energia verda" a la Repsol és una cosa ruïnosa per molts motius; a més a més de ser mentalment desencaixant i sobretot molt cansat.

"Potser aquest és/era el projecte perfecte?" Doncs és una qüestió a la qual també hi hem hagut de donar moltes voltes. Mirat des de fora, podria semblar una central de dimensions reduïdes, que queda "amagada" a la vista de la gent, amb un consum proper similar a la seva capacitat de producció, en un terreny agrari bo, però desvaloritzat per qüestions que tractarem en un altre article... En definitiva, un projecte que ens pot semblar molt gros, però que realment podria abastir el consum dels pobles de la vall de la Mussara.

"I llavors perquè hi esteu en contra?" "No volem nuclears, no volem plaques solars, no volem res!" Doncs per una raó molt senzilla: LA POR.

Tota la reacció que s'ha generat al poble i la voluntat explícita de voler-ho aturar és el resultat d'anar a preguntar immediatament, després d'assabentar-nos del projecte, a altres territoris on ha passat alguna cosa similar. I ara parlaré sense ser-ne un gran expert, però intentant expressar les emocions de la gent amb qui vam anar parlant (i amb la qual hem pogut parlar a posteriori).

Pel que sembla, aquestes empreses aterren en un territori amb molt bones intencions, molt bones paraules i molts *calers* a la butxaca. A tots ens haurà arribat a les orelles els rumors de lloguers de 2000 €/ha a l'any durant 30 anys "sense aixecar-me del sofà". Xifres que qualsevol, en sentir-les se li obriran els ulls com taronges i veuran la possibilitat de viure de renda durant una llarga temporada... Bona part de la feina inicial que han de fer, quan arri-

ben ja estava feta. Aquesta idea ja rondava, ja corria per les sobretaules, pels cafès de bon matí al bar o per les converses de carrer entre veïns (potser a Vilaplana no tant, perquè bona part del nostre terme municipal és Xarxa Natura 2000 i això ho posa molt difícil, però als pobles propers com l'Aleixar o les Borges del Camp, sí).

"Però d'on surten aquests preus?" "Quant val realment llogar una hectàrea de secà a casa nostra?" "Per què no compren en comptes de llogar?" "On és el gat amagat?"

Un cop l'empresa aconsegueix el compromís de lloguer d'una finca, poden utilitzar aquest compromís com a aval per demanar préstecs per a fer inversions d'aquest tipus. El primer pas és demanar a Red Elèctrica (pagant una quantitat important de diners) un punt d'accés a la xarxa per abocar tota l'electricitat, i un cop aprovat (que no realitzat) el punt d'accés, comença la maquinària burocràtica per a poder-lo efectuar (si és que el volen realment fer perquè els hi surt a compte). Hi ha certs criteris a tindre en compte: aquests punts d'accés tenen una data límit, ja que si l'empresa no ha presentat cap projecte, perden la inversió inicial per al punt d'accés, però que si presenta un projecte i és l'administració qui el paralitza, és l'administració qui se n'ha de fer càrrec. I mentrestant, no paguen absolutament res, ja se n'encarreguen que els pagaments per contracte comencin a partir del dia que la instal·lació es connecta a la xarxa i pot començar a generar beneficis.

Però penseu que en tot aquest entramat el més complicat no és tractar amb els propietaris, ni amb els ajuntaments (si és que ho necessiten), ni amb els quatre arreplegats que

VILAPLANA

ens hi puguem posar de cara; el més complicat és aconseguir que Red Elèctrica et concedeixi un punt de connexió. I quan aquest te l'han donat... s'ha d'amortitzar bé. Per què conformar-se amb una sola central elèctrica solar si pots endollar-ne cinc o sis més a la vora? Aquest tipus de projecte acostumen a venir amb "efecte cascada"; un darrere d'un altre i cada cop més i alhora.

En aquest punt és on comença a jugar LA POR. Sí, por. Som porucs de mena. "Podem permetre una central elèctrica solar en sòl agrícola?" Potser sí, una sí. "Què passarà quan no siguin els promotors qui busquin terres sinó els propietaris de les terres que ens barallem entre nosaltres per veure qui aconseguix donar-li més per menys?" Jo amb 1200 €/ha a l'any potser ja em conformaria, però potser tu amb 900 €, també et conformaries... o el teu veí amb 600 €, també.

És molt senzill deixar fer el primer parc solar i no ser a temps d'aturar tota la resta. És encetar un meló, que ja no només ens pot desempoderar del territori per externalitzar els seus beneficis, sinó desestructurar tota una comunitat, destrossar-ne el paisatge, posar en perill el feble relleu agrari que queda, i desvaloritzar el que comença semblant una mina d'or.

Intentant esbrinar tot això, ja no quedaven 15 dies: n'havíem consumit 2 o 3 per preparar la primera reunió

oberta a la Casa de Cultura, que vàrem fer gairebé de manera improvisada sense saber ben bé qui érem, què havíem de fer i com reaccionaria tot plegat. Però va ser un èxit. Gràcies a la "Plataforma Territori Sostenible del Camp", a "La Vall Sostenible", al "GEPEC", als ajuntaments de Vilaplana i l'Aleixar i a tota la gent del poble voluntària, es va generar un equip de treball amb un full de ruta molt clar, però limitat en el temps.

En 2 o 3 dies vam iniciar l'etapa de "fer bullir l'olla" amb la intenció que la gent se n'informés i comencés a generar una opinió al respecte, amb cartells, pancartes, xarxes socials, un díptic i un manifest que ens van assegurar que durant el cap de setmana de les eleccions municipals la gent pogués assabentar-se que alguna cosa estava passant.

Paral·lelament, un equip de 10 persones varen estar redactant 50 pàgines d'al·legacions, després de revisar 689 pàgines (projecte de 380 pàgines, amb una memòria de 247 pàgines més i 62 pàgines més de mesures ambientals).

Quan vam tindre el document enllestit, vam poder fer una segona reunió per traçar de nou el full de ruta (un altre cop un èxit de convocatòria). Vam organitzar taules de recollides de dades personals per poder ajudar a la gent a presentar al·legacions i vam establir grups de treball i una metodo-

logia per a poder executar la feina que ens continuava venint a sobre.

Finalment, en menys d'una setmana, vam poder recollir el suport de més de 600 persones (613 comptabilitzades) i 14 entitats que gràcies a un equip de més de 18 voluntaris, vam poder introduir.

Aquest procés, l'hem viscut i patit. Ara ja no és a la nostra teulada la decisió, però ha quedat ben clar que el territori ha parlat i ha dit que no vol aquest tipus d'iniciatives al costat de casa. Hem vençut a la POR amb MÀGIA. I pot ser que les al·legacions no siguin ni escoltades, però la màgia ja l'hem fet. Hem generat una opinió popular, hem alertat de les males pràctiques de moltes d'aquestes empreses, hem obert un debat que volem continuar; renovables sí, però no així: ara ens toca reflexionar com les volem.

Perquè la transició energètica la volem fer a la nostra mida i no que ens vingui imposada des dels lobbies de sempre.

I continuarem treballant per implantar una comunitat energètica que ens democratitzi l'accés a l'energia elèctrica, però sobretot continuarem defensant casa nostra, resistint, plantant cara: "perquè l'única lluita que s'acaba és la que es perd", i "encara que tot estigui perdut, sempre queda molestar".

■ ■ ■

Magda Montlleó Llauredó,
Regidora de Cultura

La tercera edició de la **Fira de Sant Isidre** va ser en dissabte, el dia 13 de maig, en sessió de matí i de tarda.

Aquesta vegada van exposar vint parades (tretze paradistes i set associacions solidàries o reivindicatives). De les tretze parades, cinc, han estat noves incorporacions i de les set associacions, tres han exposat per primer cop.

Les parades van exposar: seda, bijuteria, caixes i joguines de fusta, brocats, roba, sabons, aquarel·les, ceres, olis, collage i productes d'alimentació ecològics i de proximitat.

Vam poder comptar amb les Associacions: Mussagats, que té cura dels gats ferals de Vilaplana, AFANOC, que impulsa Posa't la Gorra, pel càncer infantil, La Vall SoStenible, que treballa per la creació d'una Comunitat Energètica Local pels tres pobles (Maspujols,

l'Aleixar i Vilaplana), *Lo Pedrís*, la revista trimestral de Vilaplana, Les del Ganxet, Les Puntaires i l'empresa Dàurica, que es dedica a erradicar la vespa asiàtica del poble.

Vam muntar la Fira a la Planeta, però just acabada de muntar, ens vam

haver de desplaçar a la Sala del Casal perquè va començar a ploure. Això va fer que sis dels participants, ja no tornessin a muntar al nou emplaçament.

L'AMPA de l'Escola Cingle Roig va organitzar el Vermut del migdia i el Berenar de la tarda.

El Grup de música Fenya Rai! és un quartet vallenc, que amb peces del cançoner popular català, ens van fer passar una estona molt animada, amb balls i corrandes tradicionals.

A mitja tarda, els petits van poder gaudir de l'espectacle de titelles "Les Aventures de Matito", un espectacle molt ben fet i amb molt de nivell.

Malgrat el contratemps d'haver hagut de canviar d'emplaçament per la pluja, la jornada va ser força animada.

Moltes gràcies a tothom (paradistes, associacions, col·laboradors, visitants...) per la participació en la 3a Fira de Sant Isidre de Vilaplana!

...

TABACS

ALIMENTACIÓ

Queviures Vilaplana

667 780 154

OBERT DIUMENGES I FESTIUS (10:30 h-14:00 h)

GEL, PA, CONGELATS, POLLASTRES A L'AST, BEGUDES FRESQUES

Sant Isidre 2023: Esmorzar i Processó

Per Sant Isidre, es feia l'Esmorzar de la Cooperativa. Per no perdre la tradició, enguany l'hem fet, però a la plaça de la Riba. Vam posar les graelles per coure, a la plaça, i les taules, a la sala de baix, perquè feia una mica d'aire.

Al migdia es va fer la Professó de Sant Isidre. Va sortir de l'Església i va anar cap al carrer Sant Sebastià. En arribar al carrer Mallafré, a cal Teodoro, va girar i es va desfer el recorregut en direcció al carrer Major, fins a arribar a cal Genís, a la cruïlla amb el carrer Jaume I. Allí es va fer mitja volta i es va tornar a pujar pel carrer Major, fins a arribar a l'Església.

Enguany es va poder tornar a fer la Processó pel carrer, ja que els últims anys s'havia fet per dins de l'Església, a causa de la pandèmia o de la pluja.

AJUNTAMENT

EL PULSÒMETRE

La Redacció

P
U
J
A

El tarannà reivindicatiu del poble. Davant d'una agressió cap al territori, vilatanes i vilatans s'organitzen i treballen per plantar-hi cara.

B
A
I
X
A

Durant bona part del curs escolar, el bus que al matí trasllada els alumnes a l'Institut ha bloquejat la sortida del poble pel Passeig de la Mussara. I el bus que puja de Reus, a la mateixa hora, fa la parada a mitja rotonda i impedeix l'entrada.

TALLER PER APRENDRE A LLATAR

Magda Montlleó Llauredó

Regidora de Cultura

TALLER D'INICIACIÓ PER APRENDRE A LLATAR

(TREBALLAR LA PAUMA)

VILAPLANA

DISSABTE 6 DE MAIG 2023 (MATÍ I TARDA)

DISSABTE 3 DE JUNY 2023 (MATÍ)

CASA DE CULTURA

INSCRIPCIONS WHATSAPP MAGDA MONTLEÓ: 630 48 37 87

FAREM UNES ESTALVIS (BASE PER POSAR LA CASSOLA A LA Taula).
ÉS IDEAL PER TÈNIR UN PRIMER CONTACTE I APRENDRE A TREBALLAR LA PAUMA.

GRUP DE MÀXIM 12 PERSONES, DUAQUA 3 HOMES.
PREU: 40 €/PERSONA (INCLÒU MATERIAL).

ORGANITZAT PER

Ajuntament de Vilaplana

Aquesta primavera, a Vilaplana, hem fet els tallers per aprendre a llatar (treballar la pauma per fer les tires amb les quals es fan les senalles).

A finals de gener, amb les Artesanes de la Pauma de Mas de Barberans, vam concretar la data per fer el taller. Seria el dia 6 de maig, primer dissabte del mes.

El grup de whatsapp que havíem

dos tallers, un al matí i l'altre, a la tarda. En veure que hi havia més inscripcions vam programar un tercer taller pel dissabte, dia 3 de juny, al matí.

Pel que fa a la participació, es van inscriure 47 persones, 13 de les quals es van donar de baixa per diversos motius. És a dir que van fer el taller 36 persones, distribuïdes en tres grups.

Abans de començar, les persones que ho fèiem per primera vegada, estàvem expectants, però les artesanes ens ho van ensenyar molt bé. Primer vam fer una tira primeta amb pocs brins per aprendre a fer el trenat (ja van portar les tires començades, per no perdre temps).

Quan dominaven fer el trenat estret, vam passar a fer-ne un de més ample i amb més brins i doblats (vam aprendre a afegir brins, quan es feien curts).

Algunes de les assistents ja n'havien fet i es veia que ho dominaven, però la

creat pel Taller de Cistelleria ens va anar molt bé per fer difusió del nou taller.

Aquesta vegada els grups havien de ser de 12 persones. Vam poder fer

**AUTOESCOLA
LA SELVA**

LA TEVA AUTOESCOLA AL COSTAT DE CASA

Av. Puig i Ferrer, 29 - Baixos
43470 - LA SELVA DEL CAMP (Tarragona)

977 844 154

aelaselva@gmail.com

**REALE
ASSEGURANCES**

Agència Reale Selva del Camp

Av. Puig i Ferrer, 29 - Baixos
43470 - LA SELVA DEL CAMP (Tarragona)

977 844 154 // 630 655 077

arselvadelcamp@reale.es

AJUNTAMENT

resta, en vam aprendre força i ens vam quedar amb ganes d'aprendre'n més.

Moltes gràcies a la Cinta i a la Griselda (Gri), que han pujat a ensenyar-nos aquest ofici tan interessant, que havíem tingut a Vilaplana i que ara, gairebé ja s'havia perdut.

La bona acceptació que han tingut a Vilaplana els Tallers per aprendre oficis artesanals (Taller de Cistelleria, a l'octubre, i Taller per aprendre a Llatar, ara), ens anima a continuar en aquesta direcció.

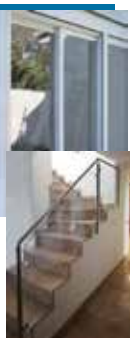
Han estat un èxit de participació!!

**Polígon Industrial Borges 1 - C.
de les comunicacions, parcel·la 15
LES BORGES DEL CAMP**

☎ 977 817 438 ☎ 615 222 771 💻 www.alusalvat.net

f [serralleria i alumini salvat](#) i [serralleria i alumini salvat](#)

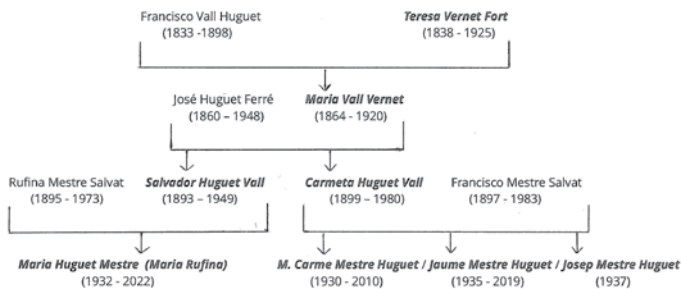
- ✓ Tot tipus de tancaments en alumini
- ✓ Automatismes per a portes metàl·liques
- ✓ Automatismes per a portes de garatge i persianes de la llar de la marca NICE i SOMFY
- ✓ Fusteria d'alumini K.Line i fusteria metàl·lica
- ✓ Treballs amb acer inoxidable
- ✓ Finestres d'alumini exterior i fusta interior
- ✓ Portes seccionals

PALMIRA JAQUETTI i ISANT (1895 - 1963)

Magda Montlleó Llauredó,

Regidora de Cultura

DESCENDENTS de la TERESA VERNET FORT (entrevistada per la Palmira Jaquetti)

22 de Enero de 1922

LA VANGUARDIA

el Ayuntamiento la
echo a reclamación

**OVILES
DES**

es para España:
ACIONAL
ON, S. A.
ón, 13
ara Cataluña:
S. A.
100

yectaba convertir, aunque momentáneamente, en salón de baile aquella escuela nacional, con motivo de unas fiestas que celebran, se apresuró a telegrafiar al gobernador civil de aquella provincia, para que se dignara comunicar al alcalde, si lo estimaba oportuno, que evitase tal espectáculo.

—Se ha anunciado a concurso previo de traslado la cátedra de Agricultura del Instituto de Gerona.

—Se ha concedido un mes de licencia por enfermo al catedrático del Instituto de Figueras, don Hermenegildo Carvajal.

—El rector ha nombrado maestras propietarias: de Vilaplana (Tarragona), a doña Palmira Jaquetti Ysant; de Santa Maria de Oió (Barcelona), a doña Catalina Pastor; y de Santa Maria de Iemana-San Aniol de Finestras (Gerona), a doña Teresa Pizá Michavila. Las citadas maestras pertenecen a la lista de opositoras aprobadas en espectación de destino.

ricanos, tomado de Fibra confirm Real or ministro España. Los C Lisboa: en sus t relacion tro país a la pre citado produ se hace deseen (esperen la Ferie ventajas de los C Extrani.

A començament de l'any 2020, el Jaume Salvat Salvat em va parlar de la commemoració del Centenari de la Palmira Jaquetti, que havia estat mestra de l'escola de Vilaplana, l'any 1922.

Em va continuar informant que el Salva Rebés s'havia posat en contacte amb ell per mirar de fer un acte a Vilaplana. El Salva va ser professor a l'Institut Gaudí de Reus, a finals dels anys 70, i va ser un gran referent per a tots els seus alumnes.

Vaig contactar amb ell i em va passar molta informació de la Palmira Jaquetti i de la gran tasca que va fer en la cerca de cançons tradicionals catalanes, per elaborar el Cançoner Popular de Catalunya. A Vilaplana va ser on va iniciar la recollida de cançons.

Després d'haver hagut d'endarrerir aquesta presentació un parell d'anys, a causa de la pandèmia, el dia 15 de gener d'enguany, al migdia, a la Casa de Cultura, vam poder fer l'acte de la Palmira Jaquetti.

La presentació de la Palmira la va fer en Salvador Rebés Molina, filòleg, professor de batxillerat i estudis de la Cultura Popular Catalana.

El Salva ens va apropar a la Palmira Jaquetti i Isant. Vam descobrir una dona intel·ligent, sensible, metòdica, que va fer una gran tasca en l'elaboració del Cançoner.

La Palmira Jaquetti és una de les moltes dones que, amb les seves inquietuds musicals, literàries, pedagògiques i humanístiques, en una època en què era

**ASSOCIACIÓ
DE JUBILATS I
PENSIONISTES
DE VILAPLANA**

C. del Casal, 3

**CALA PEIRONA
RESTAURANT**

Carrer d'Àngel Guimerà, 1 - Telèfon 977 81 51 71
43380 VILAPLANA

125
Palmira
Jaquetti

diumenge
15/01/23

12:30 h

Casa de
Cultura
Vilaplana

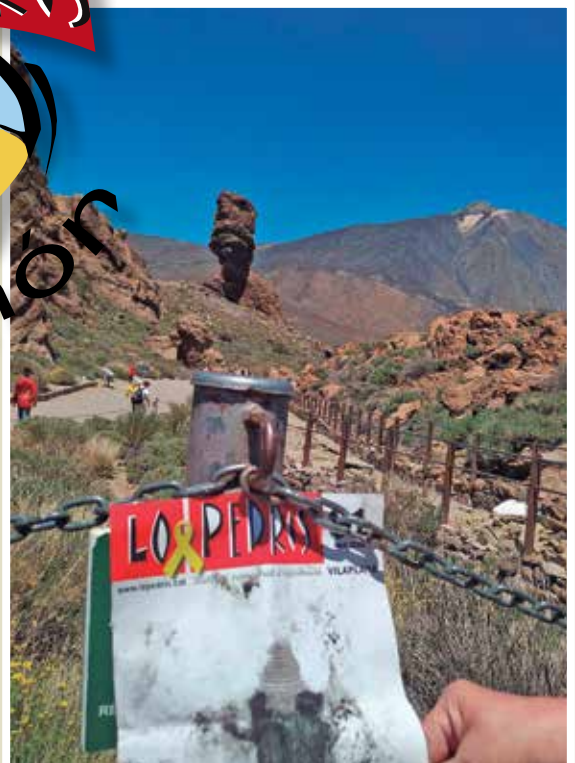
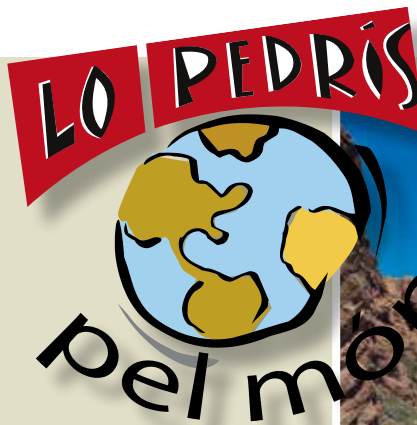

Conferència

“
El cançoner
popular
de Vilaplana i
Palmira Jaquetti
”

a càrrec de
Salvador Rebés

Cloenda musical
amb Àlvar Fortuny i
Jordi Jané

La Colla dels
vilaplanencs, a
Tenerife

difícil ser escoltada i valorada en el món intel·lectual i cultural i des d'un anonimament encara vigent, van contribuir a millorar el nivell cultural de casa nostra i van ajudar a construir un model de país.

Les dones entrevistades a Vilaplana per la Palmira Jaquetti, l'any 1922, van ser:

a) Teresa Vernet, 84 anys (juliol de 1922), dita "Jaia Dama".

b) la "Jaia Sisquita", de 70 anys (febrer de 1922), amiga de l'anterior.

Trobem el naixement de la TERESA VERNET FORT (30 de gener de 1838), i la seva defunció (25 de juny de 1925), a 87 anys. Domiciliada, en el moment de la seva defunció, al Carrer Mallafré, núm. 43.

Trobem que la Teresa Vernet Fort era vídua de Francisco Vall (o Valls) Huguet, que va morir el 17 d'abril de 1898, a 65 anys.

A la "Jaia Sisquita", de moment no l'hem pogut localitzar, ja que l'any del seu naixement, van néixer moltes Francisques, no vam trobar les defuncions, i no vam poder seguir el rastre.

L'acte va tenir una bona afluència de gent, atenta i participativa.

Com a cloenda, l'Àlvar Fortuny i el Jordi Jané ens van fer un petit concert, amb cançons tradicionals.

La Palmira Jaquetti ha estat una de les 5 dones que hem presentat a l'Exposició Virtual que hem fet a Vilaplana, el dia 8 de març, Dia de la Dona.

La Pilar i el Josep al Palacio de Bolsa, a Porto

L'Oriol i la Tat, a Cuba

Visites al campanar de Vilaplana

Introducció

L'octubre passat, al número 89 de Lo Pedrís, vam publicar un article titulat: Campanar, Campanes, Campaner, Campanada, Campanilles... Evidentment, l'article feia referència a la història de les campanes que hi ha al campanar de Vilaplana.

Aquest article de recerca va posar de manifest molta informació sobre la història i la utilitat de les campanes, al llarg del temps, i de retruc, la història de l'Església i la del Campanar.

Amb tot aquest esplèndid material i informació que s'havia recopilat, vam valorar de fer unes visites al Campanar, perquè es pogués veure, in situ, el que havíem pogut llegir a l'article.

Vam informar mossèn Albert de la proposta i no ens va posar cap mena d'impediment, ans al contrari.

No va ser fàcil fer el

disseny de l'activitat; va durar ben bé tres o quatre mesos, però el treball en equip del grup, les aportacions de tots els integrants i les ganes de tirar endavant l'activitat, ho van fer possible.

També volem agrair la bona predisposició als membres de la parròquia, perquè ens van facilitar poder entrar a l'Església quan va ser necessari. Vam haver d'anar al campanar unes quantes vegades per determinar les parades, què explicàvem a cada lloc, i molt important: el control del temps.

Explicació inicial

Agraïment al Pere Ramon

Cada visita duraria 45 minuts. És per això que vam calcular que si començàvem a les 8:30 h, podíem fer 7 grups, i acabar cap a les 14:00 h.

Vam determinar que els grups havien de ser de vuit persones, com a màxim, que els petits havien d'anar acompanyats d'un adult i que s'havia de signar un full d'exempció de responsabilitat.

Hi va haver molt bona acceptació. Es van omplir els set grups i al final, vam haver d'ampliar l'últim grup, per no excloure a ningú. Aquest últim grup, el més nombrós, van escoltar les explicacions junts i es van partir per pujar a les campanes.

És a dir, que en tot el matí, van fer la visita 50 adults, 5 infants de 6 a 12 anys i dos de menys de 3 anys. Quan els grups sortien, els repartíem un tríptic de la visita.

L'Altar major des del Cor

Preparant la visita

Com a cloenda de l'acte, el Pere Ramon va fer ventar les campanes,

RECUPEREM PATRIMONI

amb tocs de festa. Quan va acabar, va saludar traient el cap per un dels finestrals del campanar. El públic de la plaça el van ovacionar amb molts aplaudiments.

I per acabar, un immens agraïment al Pere Ramon pels cinquanta anys de campaner i pel seu ajut i col·laboració per dur a terme aquesta activitat.

Com a fi de festa hi va haver un Vermut popular a la plaça de la Vila.

Visita al Rellotge

Visita a les Campanes

LET'S GO

BAR CASAL

Esmorzar
Dinars
Sopars

☎ 877 266 691
☎ 607 938 797
📷 lets_go_vilaplana_

Carrer del Casal, 3 43380 VILAPLANA (Baix Camp)

RECUPEREM PATRIMONI

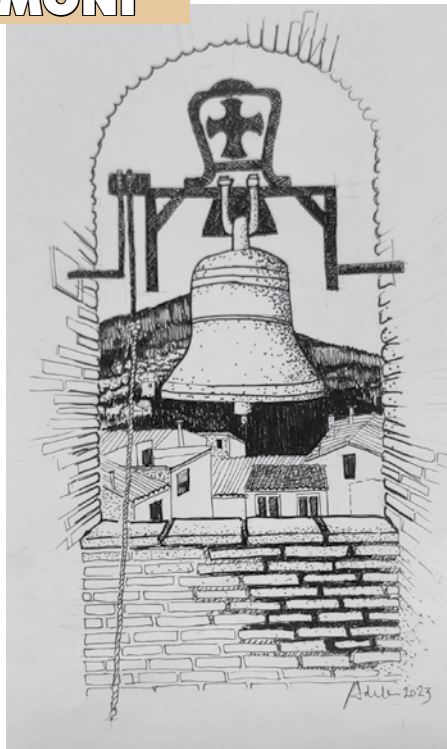
Teulada de la nau lateral dreta

Voltes de la nau central

Matraques antigues i nau lateral

Dibuix Campana Maria

L'ESGLÉSIA

El temple, dedicat a l'advocació de la Nativitat de la Mare de Déu, d'estil barroc, és compost de tres naus i de planta rectangular orientada a llevant. L'actual església fou inaugurada el dia 8 de setembre de 1739. El projecte de construcció anà a càrrec dels mestres de cases Jaume i Tomàs Monguillot i tardaren tres anys a bastir-la (1736-1739). Segons informació de l'època, aquesta es va edificar a sobre de l'antiga església medieval, però variant-ne l'orientació.

Campana Sebastiana

Es construí amb murs de paredat (pedra de la riera i morter de calç) amb reforços de carreus de pedra calcària en cantoneres i pilastres. Les voltes de les naus, de rajola, són cobertes per teulades de teula sobre encavallades i embigats.

La façana principal és composta per la portalada, de pedra picada (calcària de l'Albiol), distribuïda en tres nivells i embellida amb pilastres, volutes i pinacles amb boles; la rosassa motllurada; el frontó, al capdamunt del qual hi ha una espadanya d'un sol ull, amb una campana. I la resta del parament de la façana llueix un esgraiat carreuat, amb motius geomètrics romboidals.

L'any 1930 es construí la Capella del Santíssim, annexada al costat de migdia, ocupant part de l'antic fossar

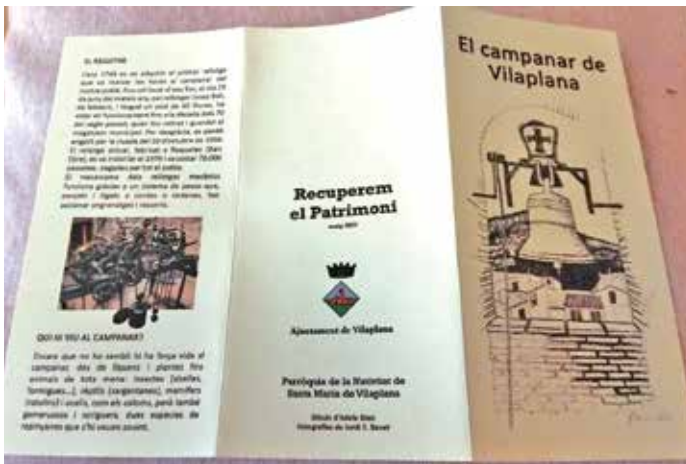
EL CAMPANAR

Situat a la dreta de la façana principal, en el seu angle sud-oest, té una alçada de 32 metres. Es creu que s'acabà d'alçar l'any 1746 quan s'hi col·locà el penell que el corona. Els seus paraments exteriors són de maó vist, la qual cosa el caracteritza.

És dividit en dos cossos, el primer dels quals és de planta quadrada. El segon cos, de tres pisos separats per cornises, és de planta octogonal. El primer pis conté, a l'interior, la sala del rellotge. Al segon, hi ha vuit finestrals amb arc de mig punt, alternant els cecs i els oberts, que és on descansen les campanes. A l'últim pis s'hi troben vuit finestrals d'arc apuntat.

Campana Bàrbara

És coronat per una teulada piramidal vuitavada, amb teules vidriades verdes i grogues disposades en franges horitzontals, i rematada pel gran penell.

LES CAMPANES DEL CAMPANAR

— **La Sebastiana**, que pesa 500 kg. La tremuja antiga de fusta es va canviar l'any 1967 per la metàl·lica actual, que van portar de València.

— **La Bàrbara**, que és la mitjana, amb la tremuja de fusta, és la que presenta un estat més precari.

— **La Maria**, que és la petita i que fins al 1970 era al campanar de la Mussarra, va ser fosa a Reus el 1839. La tremuja metàl·lica també se li va posar el 1967.

Actualment, es fan tres tocs de campana: a Missa, a Difunts i a Festa Major. Des de l'any 1969, el campanar del nostre poble és el Pere Ramon Aymamí.

EL RELLOTGE

L'any 1744 es va adquirir el primer rellotge que va marcar les hores al campanar del nostre poble. Fou col·locat al seu lloc, el dia 28 de juny del mateix any, pel rellotger Josep Bali, de Mataró, i tingué un cost de 65 lliures. Va estar en

Triptic informatiu editat per l'Ajuntament

Rellotge

funcionament fins a la dècada dels 70 del segle passat, quan fou retirat i guardat al magatzem municipal. Per desgràcia, es perdé engolit per la riuada del 10 d'octubre de 1994.

El rellotge actual, fabricat a Roquetes (Baix Ebre), es va instal·lar el 1976 i va costar 70.000 pessetes, pagades per tot el poble.

El mecanisme dels rellotges mecànics funciona gràcies a un sistema de pesos que, penjats i lligats a cordes o cadenes, fan accionar engranatges i ressorts.

QUI HI VIU AL CAMPANAR?

Encara que no ho sembli hi ha força vida al campanar, des de líquens i plantes fins animals de tota mena: insectes (abelles, formigues...), rèptils (sargantanes), mamífers (ratolins) i ocells, com els coloms, però també gamarussos i xoriguers, dues espècies de rapinyaires que s'hi veuen sovint.

Cria de Gamarús

Tocs de Campana, per Gerard Masip

Una interpretació musical des de l'òptica d'un percussionista.

1. Toc de migdia, o de plegar de treballar

Aquest és un toc interpretat ad libitum utilitzant la campana de so més greu. El campaner comença a impulsar la campana i el badall va colpejant-la amb relació al seu impuls. Finalment, la campana dona la volta i a poc a poc va agafant més impuls al mateix temps

que el badall colpeja amb més intensitat creant una figura rítmica que es va repetint.

2. Toc de Morts

Toc de campana on es fan servir dues campanes. Aquest és un toc solemne que consta de dues parts molt diferenciades entre si. La primera d'elles és una petita introducció de compàs ternari de 3/4 d'un tempo allegro. La segona és una part llarga interpretada ad libitum on es van alternant les dues campanes de forma que al tocar-ne una es deixa sonar fins que s'apagui el so i, un cop el so de la campana s'ha apagat, es farà sonar l'altra i així successivament.

3. Repicó

Toc de campana de compàs binari de 2/4 i d'un tempo allegro on s'empren dues campanes. Aquest toc consta de tres parts ben definides. A la primera part el campaner fa ús de la campana de so agut. A la segona part, de la campana de so greu i a la tercera, de les dues juntes. Majoritàriament, aquest toc consta d'un ritme que es repeteix insistentment fent servir la figura rítmica de negra amb punt i corxera.

4. Toc de festa major o ventar

Toc de campana on es fan servir tres campanes. Aquest toc no té un tempo definit, ja que les campanes sonen segons el seu impuls i la seva grandària. El campaner comença a impulsar la campana més gran i, per tant, la del so més greu i quan ja ha agafat impuls incorpora la campana mitjana i posteriorment la petita. En el punt culminant del toc, es forma una composició de ritmes amb diferents tempos, però molt ben integrats entre si.

5. Repicó final de festa

Aquest toc conserva la mateixa estructura que el del Repicó, però la seva durada és més curta. El campaner acaba fent tres tocs llargs amb la campana de so greu, simbolitzant que la festa ja s'ha acabat.

instal art

Disseny, fabricació i muntatge de rètols.
Impressió digital,
vinils per a **vehicles,**
envans, mampares i mobles d'oficina

☎ 977 76 62 89 / 619 22 66 20

📍 Pol. Ind. La Drecera C/ de l'Energia, 3
La Selva del Camp, 43470

✉ Instalart.laselva@gmail.com

🌐 www.instalart.es

📱 @instalart.laselva

Les Brases
de Ca l'Olla

restaurant
Passeig de la Mussara, 8 - 43380 VILAPLANA
lesbrasesdecalolla@gmail.com
F-Les Brases de ca l'Olla
Tels: 977 782 862 - 661 793 565

FARMÀCIA

M. TERESA HUGUET VILLELLA

Sant Isidre, 7
43380 VILAPLANA
Tel. 977 815 379
thuguet@coft.cat

Cal Còbit
CASA RURAL - VILAPLANA

Carrer Major, 30 - Tel. 693 058 936
info@calcobit.com - www.calcobit.com

Lúdia Lafarga

Màster en Neuropsicologia Clínica
Gerontòloga Social
Trebballadora Social
Docent

La hidratació és essencial per mantenir la salut i el benestar. El cos humà està compost per un 60% d'aigua, la qual és necessària per a múltiples funcions corporals, com ara regular la temperatura del cos, transportar nutrients i eliminar toxines.

La hidratació adequada esdevé especialment important en la vellesa, ja que les persones grans tenen una predisposició més alta a la deshidratació. El sistema de regulació de la temperatura del cos és menys eficient en aquesta etapa de la vida, i la sensació de set també disminueix. Moltes malalties cròniques, com ara la hipertensió i la diabetis, també poden afectar la hidratació del cos.

Seguir pautes d'hidratació correctes és fonamental per combatre la deshidratació en la vellesa. Això inclou beure suficient aigua al llarg del dia, preferiblement entre un litre i mig i dos litres per a les persones grans. Cal evitar begudes amb diürètics, com ara l'alcohol o la cafeïna, i mantenir un seguiment adequat de la hidratació per garantir que se'n notin els efectes positius a la vida quotidiana.

La importància de la hidratació es remunta a molts segles enrere. En la Grècia antiga, les aigües termals eren utilitzades per a la cura de malalties i per al tractament de lesions esportives, i la hidroteràpia era una tècnica comuna per millorar la salut i el benestar. Durant l'Edat Mitjana, les fonts d'aigua eren emprades amb finalitats terapèutiques, i es considerava que l'aigua tenia un significat espiritual i sanador en moltes cultures.

Hidratació en la vellesa: la clau d'or per a la salut i el benestar

En la medicina moderna, la hidratació adequada continua essent un concepte vital en el tractament de moltes malalties. Actualment, la hidratació adequada és considerada una pràctica bàsica per a la salut i el benestar, especialment durant la tercera edat. Seguir una dieta equilibrada, beure suficients líquids i mantenir la pell hidratada permeten l'equilibri d'aigua en el cos, afavoreixen una vida saludable i prevenen complicacions relacionades amb la falta d'hidratació.

Respecte a la hidratació de la pell, és important destacar que la hidratació externa és tan important com la hidratació interna. La pell necessita aigua per mantenir-se hidratada i saludable, ja que la deshidratació pot accentuar l'aparició de línies fines i arrugues. Així mateix, la hidratació també ajuda a mantenir la flexibilitat i elasticitat de la pell, prevenint la seva sequedat i esquerdes.

Per mantenir la pell hidratada, és important aplicar cremes hidratants que continguin ingredients com àcid hialurònic, glicerina i ceramides, que ajudin a retenir la hidratació a la pell. Cal evitar l'ús de productes agressius per a la pell i exfoliar-la de forma regular per eliminar les cèl·lules mortes.

Altres consells per hidratar la pell inclouen:

1. Exfoliar la pell de forma regular per eliminar les cèl·lules mortes i deixar la pell més suau i lluminosa.
2. Utilitzar productes suaus i no agressius per a la pell, com això pot afec-

tar negativament a la hidratació.

3. Evitar l'exposició prolongada al sol, ja que la llum solar pot deshidratar la pell. En cas de sortir al sol, és important aplicar una crema protectora i anar amb una ampolla d'aigua per mantenir la pell hidratada.

4. Utilitzar humectants per a la pell, com una màscara facial hidratant o un humidificador, pot ajudar a mantenir la pell hidratada i suau.

5. Consumir àcids grassos omega-3, que es troben en peixos com el salmó i la tonyina, ajuden a mantenir la pell hidratada i saludable.

6. Dormir el nombre d'hores adequades cada nit també ajuda a mantenir una pell saludable i ben hidratada. En resum, la hidratació de la pell és crucial per mantenir una pell saludable, lluminosa i suau. Amb uns pocs ajustaments en els hàbits diaris, es pot

ajudar a mantenir la pell en la seva millor forma. Una adequada hidratació és essencial per a la salut i el benestar en totes les etapes de la vida.

Dietètiques Cabré, C.B.

ALIMENTS NATURALS I DE RÈGIM
HERBORISTERIA
CONSULTA NATURISTA

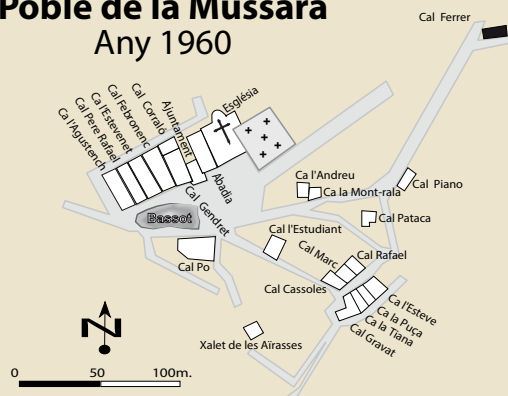
C/ dels Jurats, 19 - 43205 REUS
Tel. 977 31 52 55

MASOS I CASES DEL TERME DE LA MUSSARA

■ *Joan Serra Ferré*

Poble de la Mussara Any 1960

CAL FERRER

ALTRES NOMS:

A mitjan segle XIX hi ha alguna entrada al Registre que s'hi refereix com a Mas de la Marina (per Marina Roig Cavallé).

SITUACIÓ

És la primera casa que es trobava venint de Vilaplana, pel camí de les Tosques, i la que queda més allunyada de la plaça.

ESTAT I HISTÒRIA DE LA CASA

Tot i haver tingut grans proporcions i haver estat de les últimes a ser abandonada no en queda ni rastre, ja que les seves pedres foren utilitzades per a construir el modern refugi de muntanya de la Mussara, que es troba a pocs metres del seu emplaçament. Segons fotografies antigues la casa constava de planta baixa més un pis superior i corrals adossats. Tot i que segurament tenia molts més anys, la primera referència de la casa data de 1878, quan hi nasqué Domingo Olivé Roig (Registre Civil). L'any 1920 la casa era propietat de Pere Olivé Roig.

PROCÉS D'ABANDÓ

Segons A. Manent (2003), la casa quedà totalment abandonada l'any 1958, quan la família de Ramon Ferran Poblet (Veuetes), formada per tres membres, s'establí primer a Vilaplana i després definitivament a Reus. Tot i això, al padró d'habitants de la Mussara del 31 de desembre de 1960, Ramon Ferran hi continuava empadronat i hi figurava com a resident. La resta de la família, ja no hi constava.

NAIXEMENTS

Any	Sexe	Nom de la criatura
1878	H	Domingo Olivé Roig
1881	H	Pere Olivé Roig
1884	H	Josep Olivé Roig
1888	H	Salvador Olivé Roig
1890	H	Serafi Olivé Roig
1896	H	Pere Olivé Roig
1921	D	Rosa Olivé Juanpere

Font: Registre Civil de la Mussara, Ajuntament de Vilaplana
Elaborat: Joan Serra Ferré (2015)

LA MUSSARA

També coneguda, com ca la Gravada.

Cal Gravat formava part del grup de cases conegut, en els registres, com la Promontòria, junt amb ca la Tiana, ca la Puça i ca l'Esteve. Cal Gravat era la casa més occidental del conjunt i era mitgera amb ca la Tiana. Totes entraven per un replà, a tocar del Cingle, des d'on arrencava el camí de les Grasses i el de les Campanilles, que baixen cap a Vilaplana.

Justament, darrere d'aquest grup de cases, en segona línia i separades per un carrer, hi havia cal Cassoles, cal Marc i cal Rafel, orientades com les primeres.

És a dir, que les façanes donaven a les darreres de les cases de la Promontòria.

Com la resta de cases del poble, està totalment enrunada. Segons fotografies antigues, la casa constava de planta baixa més un pis superior. Tot i que segurament tenia molts més anys, la primera referència de la casa data de 1876, quan hi morí Antoni Juanpere Altes (Registre Civil).

Segons A. Manent (2003), la casa quedà totalment abandonada l'any 1928, quan hi morí la seva propietària, Maria Balaña Abelló. Tenia una filla que vivia a Reus.

Any	Sexe	Nom de la criatura
1878	D	Maria Camafort Balañá
1893	H	Rufi Camafort Juanpere
1895	D	Maria Camafort Juanpere
1896	D	Isabela Balaña Camafort
1896	H	Josep Olivé Camafort
1897	D	Nadal Camafort Juanpere
1898	H	Eugeni Camafort Juanpere
1898	H	Modest Balaña Camafort
1900	H	Antonia Camafort Juanpere
1900	H	Josep Balaña Camafort
1900	D	Marina Olivé Camafort
1902	D	Magdalena Camafort Juanpere
1902	D	Matilde Balaña Camafort

Font. Registre Civil de la Mussara, Ajuntament de Vilaplana
Elaborat: Joan Serra Ferré (2015)

Marcel·lí Guasch i Guasch (arxiu del CEC), 1915-1930

Descendents del Mas de Cal Ferrer

■ *Paquita Ferran*

Pere Olivé Roig, avi.

El dia 5 d'agost de 2022, vaig conèixer a la Paquita Ferran Olivé, una descendent de la Mussara, que hi va viure de joveneta i que guarda moltíssims records d'aquells anys.

A la Secció de Masos i Cases de la Mussara, quan hem publicat a Cal Ferrer, casa de la seva família mater-

Els 4 membres de la família.

na, ens ha semblat adient fer aquesta aportació de records i de vivències de la Paquita.

La Paquita Ferran Olivé té 83 anys. Va néixer al mas de Mariner de Vilaplana. Després de viure els primers anys al poble, va viure a la Mussara, a Cal Ferrer, situada on ara hi ha l'actual refugi, i finalment, a Reus.

El propietari de Cal Ferrer era el seu avi matern, el Pere Olivé Roig, vidu de la Francisca Juanpere Bonet. El ma-

trimoni van tenir dues filles, la Serafina i la Rosita. La Serafina és la mare de la Paquita i de la Teresina.

La Paquita va viure a Cal Ferrer durant uns deu anys. Hi va arribar cap a l'edat de sis anys i va marxar l'any 1955, quan es va morir la seva mare. Ella tenia uns quinze anys.

En aquell temps, a la Mussara, la majoria de les cases ja estaven deshabitades i dels masos, sols dos o tres encara tenien estadants. El nucli del poble el formaven l'Església, l'Ajuntament i les cases que donaven a la bassa.

Recorda que va tenir de mestra a la senyoreta Rosita Vallespinosa, que vivia al primer pis de l'abadia. El pare de la Paquita, als baixos d'una d'aquelles cases, hi va posar una taverna que obria els diumenges a la tarda.

En aquells anys, Cal Ferrer era una de les cases més riques de la Mussara. Era una casa gran i tenien dos mossos. Pels voltants de la casa hi havia molt de sembrat (ordi, blat, alfals...) i també, patates, remolatxes, cigrons... La quadra era plena d'animals (porcs, gallines, una mula...).

Molt a prop de la casa hi havia un enjub i un aiguamoll. Sota el cingle, feien carbó d'alzina.

Serafina Olivé i Ramon Ferran, pares.

Ramon, Paquita, Teresina i Serafina.

Els pares de la Paquita.

Al bosc de Cal Ferrer, a tocar del Mas de Ca l'Abelló, hi havia un tros, el "Trinco-trinco", que tenia una barranca on s'hi feien molts rovellons.

Recorda que sa mare carregava la mula amb blat i baixava a Vilaplana a bescanviar-lo per queviures (pa, carn, verdura...).

* *

La Paquita, que té molta memòria, ens parla de tot el que va viure al llarg d'aquells anys, a la Mussara. Les seves paraules donen vida als espais que ara estan en silenci.

Receptes de les àvies de Vilaplana

■ *Núria Pujals Cabré*

M Adela Assessor

Per aquest número de la revista hem recuperat una recepta del llibre "Així cuinem a Vilaplana", editat l'any 1996. És de la M. Adela Cabré Salvat (la M. Adela Assessor), que ens va deixar l'any 2014.

Ingredients:

— Patates tendres	(1 kg)
— Bacallà esqueixat	(300 g)
— Un parell d'ous	
— Mantega	(¼ de pastilla)
— Llet	(1 tasseta)
— Formatge ratllat	(50 g)
— All i julivert	

Recepta:

Es bull el bacallà amb les patates, amb poca aigua. S'escorre i es tritura amb la llet i amb la mantega.

S'agafa la plàtera de forn i s'hi aboca el preparat. A continuació, s'hi tira pel damunt, l'all i el julivert trinxat, els ous batuts i el formatge ratllat. Es posa 10 minuts al forn i ja es podrà menjar.

Us animem a fer-la!

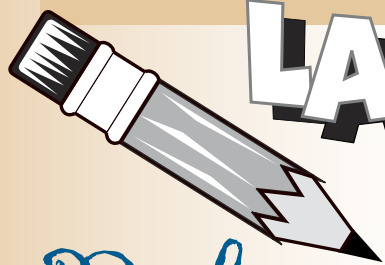
Fe d'errates i d'errors

A la pàgina 2, al Sumari, hi ha de dir: HISTÒRIA: Feixisme mai més.

A la pàgina 5, a l'article In Memoriam a Jordi Mariné Anguera, sota la foto hi ha de dir: L'Ainhoa i l'avi Jordi.

A l'anterior número de Lo Pedrís es feia referència al pany de la porta del número 2 del carrer Jaume I (Cal Secano), amb renoms inadequats.

Demanem disculpes.

LA FRESA

Dibuixem

MATÍ DE PASTURA

P3

■ ABRIL S.

■ ARC

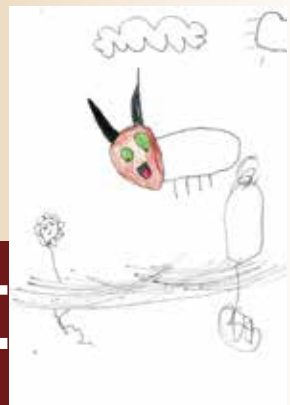
■ MIQUEL P.

■ NURA

■ OLIVER

P4

■ ABRIL F.

■ ANIOL

■ FALCÓ

■ JANA

■ MIQUEL R.

■ BLAI

■ ETNA

■ LLUC

P5

1r

■ MARTÍ

■ GUIM

■ INÉS

■ MOHAMED

■ NUA

■ SAMUEL

■ ARLET

■ BERTA

■ BRUNA

■ YU'A

■ ADAM

■ ÀGER

■ JOFRE

■ JÚLIA

■ ONA

■ ROC

4t

■ TIAN

■ HOUDA

■ MAKSIM

■ PEP

5è

■ RAI

■ EÇKWE

■ IRIS

■ LAIA

6è

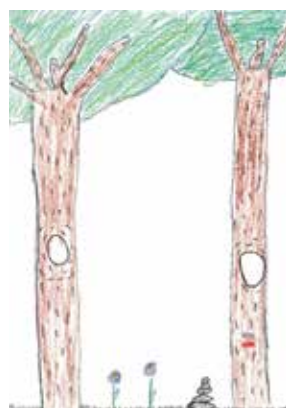

■ MARC

■ SORAYA

■ ARLET

■ ARUN

■ ELNA

■ JOSEP

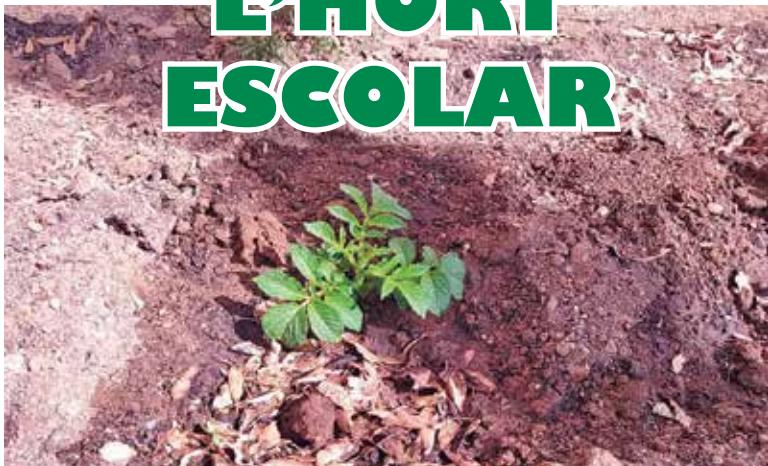

■ MARÇAL

■ PAULA

L'HORT ESCOLAR

Aquest curs a l'escola Cingle Roig de Vilaplana ens hem proposat de portar l'hort amb els alumnes d'educació infantil i la col·laboració de les famílies.

Disposem d'un espai petitet que ens van preparar l'AMPA el curs passat i ara volem que se'n facin càrrec els petits de l'escola.

Vam demanar ajuda per preparar la terra i una tarda van venir unes quantes famílies i vam treure pedres, passar el rasclet i afegir compost.

Llavors se'ns va presentar un problema, a causa de la sequera no podíem gastar gaire aigua, i per això vam decidir només plantar patateres.

Una altra tarda va venir el Jose i ens va ensenyar a plantar patateres. Cada infant en va poder plantar una i ara les estem regant dues vegades per setmana, vigilant de no gastar gaire aigua i la veritat és que estan força maques.

A veure si podrem collir patateres...

Gràcies, famílies i gràcies al Jose.

FORN DE PA I PASTISSERIA
Llauradó
PA CUIT AMB LLENYA
Avgda Dr Vilaseca 10 Avgda Joaquim Mir 11
Tel. 3154 52 Tel. 8150 04
REUS L'ALEIXAR

GAUDÍ
Centre de Reconeixements
Màdics - Psicotècnics

Permisos de conduir i armes	Passeig Sunyer 18 Baixos 43202 REUS Telèfons 977 11 54 11 977 75 66 57 www.centresmedicsonet.com reus@centresmedicsonet.com
Certificats mèdics d'aptitud esportiva	
Certificats mèdics oficials	Tramitació gratuïta de la renovació del permís de conduir

EXCAVACIONS I TRANSPORTS
MIRALLES
SALVADÓ - MARINÉ, S.L.
Horts d'en Serra
Partida la Boella, Polígon 6, n.130
Tels. 977 816 489 - 665 562 648
43365 - **ALFORJA**
mirallesalforja@salvadamarine.com

CASA Vilaplana

C. Casal, 3 - 43380 **VILAPLANA** (Baix Camp)

Camp d'aprenentatge de Flix

El passat dimecres dia 10 de maig, els infants de cicle inicial de l'Aleixar i Vilaplana vam realitzar una sortida al Camp d'aprenentatge de la Reserva Natural de Sebes i Meandre de Flix (espai fluvial envoltat de magnífics ecosistemes).

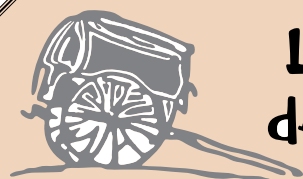
L'arribada amb autobús la vam fer per un camí de terra, que ens va dur al Mas del Director. Allí, dos monitors ens van donar la benvinguda i ens van presentar l'espai.

Després d'agafar forces amb un bon esmorzar, ens vam posar en marxa i amb l'ajuda de binocles, ens endinsàrem als observatoris d'ocells, on camuflats i en silenci, vam poder observar de prop la vida salvatge de la Reserva. Vam continuar la ruta per les passeres de fusta i quan vam arribar al tancat dels cavalls de la Camarga, els vam alimentar amb farratge. Quina sensació més divertida notar la llengua dels cavalls i eugues agafant menjar de les nostres mans!!!

La passejada va continuar amb la recerca d'unes pistes que ens van familiaritzar amb els rastres dels animals (plomes, cranis, excrements, caus...). Vam anar a dinar amb molta gana després de tota l'activitat realitzada!

Va ser un dia molt profitós, divertit i enriquidor. La Reserva Natural de Sebes ens va oferir uns bonics aprenentatges i ens va propiciar un entorn de convivència i coneixença.

La Tartrana de Cal Munter

Confort en Allotjament Rural

Àngel Guimerà, 9 - 43380 VILAPLANA
Mòbil 687 415 898 - www.latartrana.es

Solució PARAULÒGIC

SOLUCIONS: deïdor, deisi, deperir, **depressió**, depressor, derisió, derisori, derris, des, desdir, desè, desesper, desespessir, desésser, desidiós, desoir, desordir, desordre, desori, despoder, **desposori**, **desposseïdor**, **desposseir**, desposseissió, **desposseïdor**, després o després, dido, diè, diedre o díedre, dièresi, diesi, díode, diòpsid, dir, dispers, **dispersió**, **dispersoide**, dispeser, disprosi, dodo, doi, dori, doris, dors, dos, dosè, dosi, dosser, dossier, dries, dropo, edredó, èider, episodi, epode, **espesseïdor**, **espeïdor**, **espiroide**, **esporidi**, idò, iod, iode, iridi, iridós, isidi, isòpode, odi, odiós, odorós, odre, odrer, oïdi, oïdor, ooide, orde, ordi, ordidor, ordier, ordiós, ordir, ordre, pedi, pediò, pedrer, pedrís, pedró, pedrós, perdedís, perdedor, perdis, perdó, perdre, pereopodi, peridi, període, pioide, poder, poderós, poti, podrir, **posseïdor**, predi, predir, presidi, presidir, redir, redó, redós, repodrir, residir, roder, rodi, rodó, seder, sedós, sideri, siderosi, sidós, sodi, sord, sòrdid, sordó, sordor, soredi.

Instal·lacions UF

- Electricitat, Gas, Aigua.
- Calefacció i Aire condicionat.
- Aprofitament d'aigües grises i pluvials.
- Energia solar fotovoltaica per usos agrícoles.

<http://www.usuaris.tinet.org/ijfega/inici>

Jordi Fernàndez Llorens
instaljf@tinnet.cat
Tel. 620 272 212

Els CAMIONS DE LA BONA BROSSA

Entrevista al Ramon Margalef coordinador de SECOMSA

Aquest curs els alumnes d'infantil, emmagatzegats dins el projecte d'escola de la Bona Brossa, van triar per la classe el nom dels «CAMIONS DE LA BONA BROSSA».

És un tema que els interessa, ja que sempre van a veure els camions que venen a recollir la brossa dels contenidors del costat de l'escola i que està molt relacionat amb la temàtica general del curs.

Han pensat que podien aprendre dels llibres, buscant informació a internet i preguntant-li coses al senyor que mana dels camions de la brossa.

Ens vam posar en contacte amb el senyor Ramon Margalef, coordinador de Secomsa, i va accedir a venir-nos a veure per resoldre els dubtes i inquietuds dels infants.

A continuació us transcriu l'entrevista que ells mateixos van preparar.

Entrevista al RAMON MARGALEF

divendres 14 d'abril

a continuació de les presentacions, els infants li fan les següents preguntes:

FALCÓ - Com són els camions per dintre?

Com un cotxe per dins, més gran, amb escaletes, un xòfer i l'ajudant amb un ordinador portàtil.

MIQUEL R - Tots són iguals?

No. De dins són diferents segons la brossa que porten.

ANIOL - Poden desenganxar els remolcs?

No tenen remolcs. Hi ha la cabina i la caixa que no es desenganxa, només si s'ha de reparar.

NURA - Com puguen als camions?

A l'obrir la porta hi ha unes escaletes.

ABRIL F - Com controlen el ganxo del camió?

Tenen un mando.

BLAI - On aparquen els camions, a la nit?

Dins de l'empresa.

OLIVER - Com es fabriquen?

Hi ha unes fàbriques que són lluny.

ABRIL S - Com s'arreglen si es trenquen?

Tenen un taller molt gran on els mecànics reparen els camions.

MARTÍ - On va a parar la brossa?

La brossa orgànica i el rebuig van a la planta de Botarell. El paper, el plàstic, l'oli i el vidre van a altres llocs.

ARC - Com es buiden els camions?

Es buiden per la porta del darrere.

MIQUEL P - Podem veure com tiren la brossa? Sí.

JANA - Quants camions fan servir per recollir tota la brossa de Vilaplana?

No hi ha un nombre exacte.

ETNA - Podem pujar a un camió de la brossa?

Els podem veure però no pujar-hi. Hem de pensar que fan molta pudor.

LLUC - Podem anar a veure on tiren la brossa? I donar una volta amb el camió?

No podem pujar al camió, però pujareu a un tren que us ensenyarà com és la planta on va la brossa orgànica i el rebuig.

MIQUEL R - Poden entrar al pati?

No.

Aquest mateix dia el senyor Ramon ens explica que hi ha un incendi a la planta de Botarell, que hi ha els bombers i ens ensenya unes fotografies de com crema.

Força dies més tard el foc encara crema i, per tant, no podem fer la visita a la planta.

Volem agrair-li al senyor Ramon Margalef que hagi vingut a l'escola a explicar-nos tantes coses.

Moltes gràcies!

CANTÀNIA

De vegades es fa difícil trobar paraules per explicar algunes emocions, i això és el que ens passa quan volem explicar el que vam viure fent el concert de Cantània: "Les portes del món" a l'Auditori de Barcelona, el passat 20 d'abril, amb els nens i les nenes de 5è i 6è de l'escola de l'Aleixar i de 4t, 5è i 6è de l'escola de Vilaplana.

Va ser un dia ple d'experiències i de vivències boniques, que recordarem durant molt de temps.

Al matí vam arribar al Teatre Nacional de Catalunya, on ens esperaven la Maria i l'Oreig per fer-nos una visita guiada per l'interior. Ens van impressionar molt les grans columnes que l'envolten i la dimensió dels espais; és el teatre més gran que hem vist mai!

Vam visitar les diferents sales on es representen les obres d'artistes i directors/-es més reconeguts/-es del nostre territori, i també els espais "se-

crets i amagats" on els/les espectadors/-es no hi tenen accés quan van a veure alguna obra.

Entre aquests, vam poder entrar als camerinos, i en uns soterranis que anomenen "l'Ikea del TNC", ple de tota mena de mobiliaris, de teles i d'objectes de decoració ordenats per èpoques i estils, per muntar els escenaris i atrezzo

de les diferents obres que hi representen.

Vam dinar al parc que hi ha just davant de les seves instal·lacions, i a continuació vam anar a l'Auditori, on ja ens vam trobar amb la resta d'escoles que participaven també en el nostre concert, tots/-es vestits amb texans i camiseta negra, per entrar a la sala Pau Casals a fer l'assaig amb els/les músics i

TECPERVAL, S.L.

TÈCNICS EN PERITATGES i VALORACIONS

Carles Bonet Juanpere
ENGINYER ELÈCTRIC

Camí de l'Aleixar, núm. 42, L-4
43202 REUS (Tarragona)
Tel. 977 326 244 - Fax 977 326 458
tecperval@telefonica.net

pintura decorativa

Alvar Juanpere
Olivé

Sant Tomàs, 60 - Tel. 977 34 29 85 • 43201 REUS
Plaça de les Províncies, 1 • 43840 SALOU
C. Jaume I, 8 • 43380 VILAPLANA
Tel. mòbil **667 273 477**
alvarjuanpereolive@hotmail.com

la directora coral i escènica.

Ben sorpresos/-es perquè estàvem a primera fila de l'escenari i teníem els/les músics just davant nostre, amb tots els seus instruments musicals que en directe sonaven ben bé igual que als àudios que escoltàvem a l'escola mentre preparàvem el concert, gràcies a l'excel·lent acústica de la sala.

Quan vam començar a cantar a la vegada els/les 780 nens i nenes de les diferents escoles que hi participàvem l'emoció es feia gran, a alguns /-es se'ns posava la pell de gallina; i quina sensació veure com tots/-es ens movíem a la vegada amb l'attrezzo que ens havíem fabricat!

L'escenari, els focus, la pantalla gegant on es projectaven les lletres de les cançons i els més de 2.000 espectadors/-es asseguts que vèiem fins on ens allargava la vista, els infinits aplaudiments... no ens van deixar pas indiferents. El concert va passar ràpidament, però el vam gaudir al màxim!

Un cop finalitzat l'espectacle, ens vam tornar a trobar amb les famílies, que havien fet un gran esforç per poder venir aquella tarda a Barcelona a compartir aquesta bonica experiència amb nosaltres, i que estaven tan contentes i emocionades com ho estàvem nosaltres.

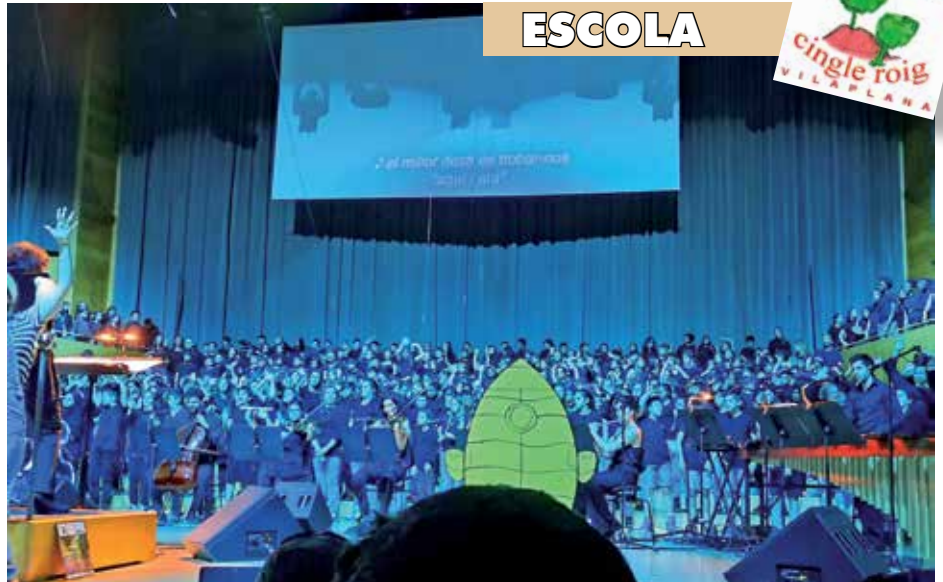
I ja només quedava desfer el camí i tornar cap a casa, amb el cor ben content d'haver gaudit d'una vivència com aquesta, en què la convivència entre tots/-es nosaltres: infants de les dues escoles, mestres i famílies va ser molt tranquil·la i agradable, i gaudint una vegada més dels molts beneficis que ens aporta la música.

Gràcies a tots i a totes, per fer-ho possible.

Salut i Música!

ESCOLA

VALFRES Pinturas
pinturas y papeles pintados

SISTEMA MULTICOLOR
Más de 5.000 colores
al instante

977 31 71 54
Av. de Falset, 171 (ctra. de Alcolea)
43206 **REUS** (Tarragona)

■ *Maria
Teresa
Llauradó
Anguera*

Receptes d'estiu

Aquesta vegada us porto un parell de receptes d'aquelles que no cal fer gaire cosa, sobretot al foc, perquè és temps de calor i no hi ha gaires ganys. Així i tot, cal mantenir el cos ben hidratat i amb vitamines i bons nutrients. Doncs va, anem al gra!

“Cebiche” d'escopinyes

Sabeu què és un “cebiche”, “ceviche” o “sebiche”? És un plat típic de la gastronomia de diversos països de Llatinoamèrica, fonamentalment de la costa de l'Oceà Pacífic (Perú, Xile, etc.).

És un plat de peix o marisc cru, tallat a trossets i marinat amb llima, sal, pebre, ceba i xili (picant).

Jo us porto una versió bastant meva. Normalment, ho faríem amb corball o peixos més grans, però amb una bona llauna escopinyes també aconseguirem un bon plat.

Ingredients: Per a dues persones, com a primer plat. També es pot posar en bols petits i en poden sortir 4-6 tapetes.

- 1 llauna d'escopinyes i el suc (millor que els tingueu a la nevera)
- 1 ceba mitjana o ½ ceba gran, tallada a juliana. Si és morada millor, hi donarà color.
- Sal i pebre
- 1 llima o llimona (el suc)
- 1/2 alvocat
- Oli
- Salsa picant, Sriracha de Xile és la que s'empra habitualment (també s'hi pot posar vinagre i unes gotes d'alguna salsa que tingueu per casa).
- Cilandre, si no en teniu, poseu-hi julivert (queda més suau).
- Cacaquets fregits salats o moresc (per donar-li el toc “cruixent”).
- Microbrots (opcional) per acabar el plat.

Cal tenir un pot de vidre amb tapa a mà, d'aproximadament un litre.

Preparació:

Posem la ceba al fons del pot de vidre, salpebrem i hi afegim el suc de la llima. Deixem que reposi un parell de minuts, com a mínim.

Hi afegim l'alvocat, tallat a daus, un bon raig d'oli i les escopinyes amb el suc.

Esbocinem amb les mans el cilandre fent-lo petitó i cap dins. Per acabar, hi afegim un raig de salsa picantona.

Tanquem el pot i ben tapat, el sacsem com si fos una coctelera.

Ho posem en un bol ben ample i hi afegim els cacaquets o el moresc, per sobre, i una miqueta més de cilandre i ja ho tenim llest.

Crema d'albercocs (aubercocs) o préssecs, per 3 persones

Aquesta recepta, encara és més senzilla. Es tracta de tenir la fruita a la nevera, fresqueta.

Ingredients:

— 4 préssecs o 8 aubercocs (la fruita que escollim, pelada i sense pinyols)

— 60 ml de nata per cuinar, de 35% de matèria grassa

— Un polsim de sal

— Una miqueta de pebre negre

— Oli d'oliva

— Avellanes torrades

Preparació:

Posem la fruita pelada en un recipient per triturar. Hi afegim la sal i el pebre, amb mesura, i la nata. Triturem ben triturat i ho posem en copes o en bols petits i ja ho tenim llest.

Al moment de servir, hi posem un fil d'oli cru. Les avellanes torrades seran la delícia final.

Bon estiu a tothom i ja sabeu que per a qualsevol consulta o comentari llauradomariateresa@gmail.com o a [instagram @mussarafood-mtllaurado](https://www.instagram.com/mussarafood-mtllaurado)

■ *F. Mariné Tost*

Paraulògic

mesos que van d'una revista a l'altra us podeu entretenir buscant les 124 paraules i els 12 *tutis* d'aquest joc que va sortir el juny de l'any passat i en el qual apareix el nom de la nostra revista:

Avui a Lo Pedrís volem fer un homenatge al passatemps que ens té el cor robat a tots els amants de les lletres, els jocs i els entreteniments.

Paraulògic és un joc creat el 2021 per l'entitat **Rodamots** que es va inspirar en el joc **Spelling bee** del **New York Times**. Des de llavors, milers de catalans ens trenquem el cap cada dia per a completar-lo, buscar els *tutis* i anar fent cantar els diferents animalons. El desembre del 2022 va ser guardonat amb el premi Pompeu Fabra, per la seva contribució a l'impuls del català. I, darrerament, el diari **VilaWeb** ha organitzat la primera **Lliga del Paraulògic**, amb un gran èxit de participació.

A part d'entretenir-nos una bona estona cada dia, el **Paraulògic** ens ha fet adonar de la gran quantitat de paraules que desconexim completament i que ens fa anar descobrint a poc a poc, un dia darrera l'altre.

Des del nostre humil passatemps imprès de Lo Pedrís ja sabem que no podem competir de cap manera amb un joc modern i tecnològic com el Paraulògic, on la facilitat de teclejar una paraula al mòbil va seguida immediatament del saber si és correcta o no i de la seva definició completa. Però nosaltres tenim més temps, o sigui que en els tres

pedrís

[pl. -issos]

m. [LC] Banc fet de pedra o de maons. Sela en un pedrís del jardí. Posar pedrissos en un passeig.

© Institut d'Estudis Catalans

I ja sabem que no es poden fer plurals de les paraules, però per una vegada ens saltarem les normes del joc i farem un *tuti* ben elegant posant el nom de la revista en plural: **pedrissos**.

■ ■ ■

SUBMINISTRAMENT DE PAPELERIA
MATERIAL D'OFICINA E INFORMÀTICA

C/ Cornudella del Montsant, 39
Pol. I. Agro Reus 43206 REUS
Telèfon 902 023 390 - 977 327 350 Fax 977 124 014
comandes@cr4.cat - www.cr4.cat

BENZINERA*AUTORENTA
E N T R E A U T O

CARBURANTS VILAPLANA

DISTRIBUCIÓ A DOMICILI DE GASOILS

Comandes: ☎ 977 328 417

Tot tipus d'articles pel seu vehicle - Obert 24 h

AGRÍCOLA I SECCIÓ DE CRÈDIT VILAPLANA, S.C.C.L.

Els moixons del terme

Rossinyol

Rossinyol (*Luscinia megarhynchos*)

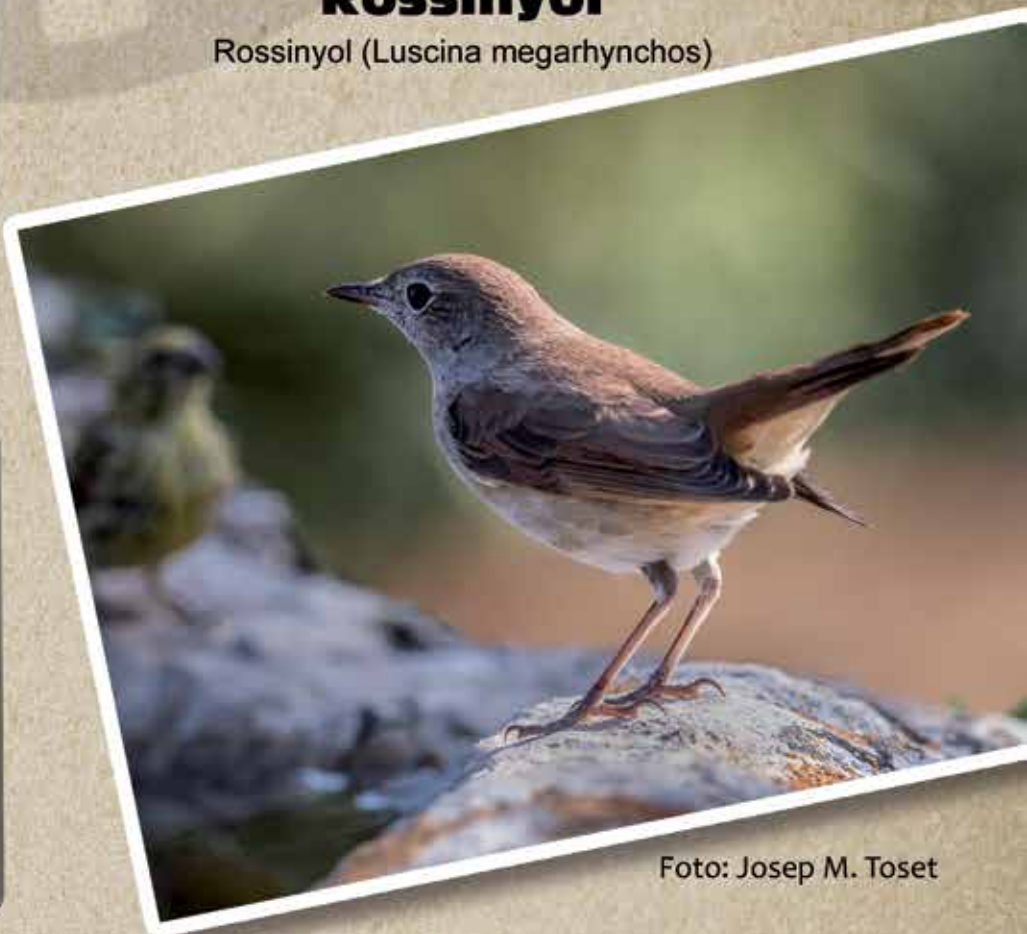

Foto: Josep M. Tuset

Amb el suport de la
Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència

Amb la col·laboració de la
Diputació Tarragona

**AJUNTAMENT
DE VILAPLANA**